Ушбу сонда:
2 «Ишонч» фош этади «ТАДБИРКОР» НАЙРАНГИ
3 «ИШОНЧ» ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАСИ
4 ХАЛҚАРО МУСОБАҚАЛАРГА ПИЛЛАПОЯ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2004 йил 19 май, чоршанба № 81 (1714)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ОЛИЙ МАЖЛИСДА

Олий Мажлиснинг Ёшлар ишлари қўмитасида болалар оромгоҳларида маънавий-маърифий тадбирларни ташкил этишга бағишланган семинар бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз болалар оромгоҳларининг раҳбарлари, республика «Маънавият ва маърифат» маркази ва «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати вакиллари иштирок этди.

Мазкур қўмита раиси Азамат Зиё бошқарган йиғилишда таъкидланганидек, бу йилги мавсумда юртимиздаги мавжуд 337 оромгоҳда 171 мингдан зиёд ўқувчи хордиқ чиқаради.

Болаларнинг оромгоҳларда мазмунли дам олишини ташкил этишда маданий-маърифий ишларни тўғри йўлга қўйиш, жумладан, кутубхоналар ишини яхшилаш, турли кўнгилочар тадбирлар ва спорт мусобақаларини ўтказиш муҳим аҳамиятга эга.

Бу борада тарбиянинг таъсирчан воситалари - миллий мусиқа ва кино санъати имкониятларидан самарали фойдаланиш, айниқса оромгоҳларни тажрибали ва масъулиятни теран ҳис этадиган тарбиячилар билан таъминлаш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди.

(ЎзА)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 18 май куни Оқсаройда Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар вазири Камол Харрозийни қабул қилди.

- Эрон - катта салоҳиятга эга давлатлардан бири, - деди Ислом Каримов. - Ўзбекистон бу мамлакат билан ҳамкорликни ривожлантиришдан манфаатдордир.

Президент Ислом Каримовнинг ўтган йил июн ойида Эронга расмий ташрифи чоғида Ўзбекистон, Эрон ва Афғонистон раҳбарлари Халқаро транспорт йўналишлари тўғрисидаги битимга имзо чеккан эдилар. Бу ҳужжат Ўзбекистон учун Форс кўрфазидаги бандаргоҳларга, Эрон учун Марказий Осиё ва МДҲ мамлакатларига чиқадиган йўлни анча қисқартиради. Афғонистонда эса халқ хўжалиги инфратузилмаси яратилишида муҳим омил бўлади. Ислом Каримовнинг ташаббуси билан ишлаб чиқилган ва «Трансафғон йўлаги» номини олган бу улкан лойиҳага кўплаб донор мамлакатлар, Ислом тараққиёт банки ва Осиё тараққиёт банки катта қизиқиш билдирмоқда.

Ўзбекистон ва Эрон савдо-иқтисодий ҳамкорликни жадал ривожлантирмоқда. Ўзаро йиллик савдо ҳажми 300 миллион АҚШ долларидан ошган. Мамлакатимизда эронлик ишбилармонлар билан тузилган элликдан зиёд қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда.

Ўзаро алоқаларда транспорт коммуникациялари соҳасидаги ҳамкорлик ҳам муҳим ўрин тутади. Йилига Эрон ҳудуди орқали Ўзбекистонга тегишли ўртача 500 минг тонна юк ташилади. Эроннинг Ўзбекистон орқали ўтадиган юки йилига ўртача 750 минг тоннани ташкил этади.

Ўзбекистон ва Эрон ўртасида ташқи ишлар, қишлоқ хўжалиги вазирликлари, транспорт, ҳаво алоқаси, сайёҳлик идоралари каби доираларда яқин ҳамкорлик қарор топган. Савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссия фаолият кўрсатмоқда.

Учрашувда Ўзбекистон-Эрон муносабатлари, Афғонистондаги тикланиш ишлари, минтақавий хавфсизликка оид ва томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан фикр алмашилди.

(ЎзА)

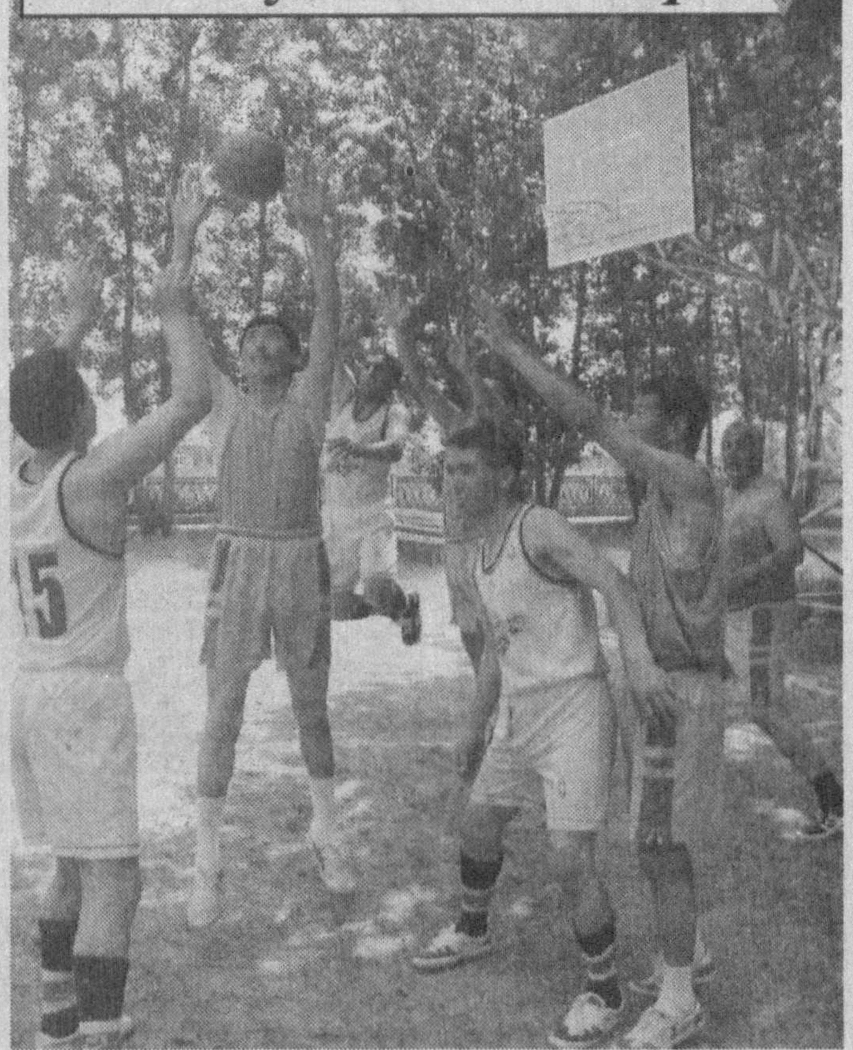

Касаба уюшма тадбири

МУРАББИЙЛАР СПАРТАКИАДАСИ

Соғлом танда – соғ ақл. Саломатлик гарови эса, шубҳасиз, жисмоний тарбия ва спортдир. Айниқса, доимо ақлий меҳнат билан банд бўлганлар учун бадан тарбиянинг ўрни ўзгача. Гап умрини илм, изланиш ва ўзгаларга билим беришга бағишлаган устоз-мураббийлар ҳақида кетаётганлигини пайқаган бўлсангиз керак.

Кеча Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши тасарруфидаги Қибрай тумани ҳудудида жойлашган «Ботаника» санаторийси спорт майдонларида Ўзбекистон Олий таълим ходимлари I-Республика спартакиадасига мусобақаларига старт берилди.

- Мусобақаларни ўтказишдан асосий мақсад - таълим ва фан ходимларини спорт ва жисмоний тарбияга янада кенгроқ жалб қилиш, спорт-соғломлаштириш ишлари юзасидан тажриба алмашишдан иборат, - дейди Марказий Қўмита раиси Носирхон Акбаров.- Келгусида бу мусобақани ҳар йили ўтказишни режалаштирганмиз. Таълим ва фан ходимларининг соғлиқларини мустаҳкамлаш касаба уюшмалари олдида турган муҳим вазифалардан бири.

И.ХАСАНОВ олган суратлар

Мусобақаларда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчиларидан иборат 140 нафар киши қатнашмоқда. Баҳслар спортнинг стритбол, шахмат, шашка, стол тенниси, армрестлинг, арқон тортиш турлари бўйича ўтказилмоқда.

А.МАМАЖОНОВ

Президент Фармони меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш таянчи

Табиий иқлим шароити бошқа минтақалардагидан анча оғир ҳисобланган Хоразм воҳасида қариялар, ногирон ва меҳнатга лаёқатсиз кишиларга ҳамда кам таъминланган, қарамоғида ҳеч кими йўқ инсонларга меҳрибонлик кўрсатиш борасида кенг кўламли ишлар амалга оширилаётганлиги уларни ғоятда қувонтирмоқда. Воҳа меҳнаткашларини ижтимоий ҳимоялашда Президент фармонлари мустаҳкам таянчдир.

БАХТ УЧУН ЯРАЛГАН ИНСОН

Чунончи «Меҳр ва мурувват йили» дастури асосида аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида маҳаллий бюджетдан ўтган йилгига нисбатан 1,21 баробар кўп миқдорда маблағ ажратилиб, унинг асосий қисми кам таъминланган оилаларга, икки ёшгача бўлган бола парвариши билан шуғулланаётган оналарга, шунингдек, пенсионер ва ногиронларни, ногирон болаларни соғлиқни сақлаш муассасаларининг бирламчи бўғинида диспансер кўригидан ўтказишга йўналтирилди.

Жорий йилнинг шу давригача шаҳар ва туман транспортларида кекса пенсионер ҳамда ногиронларнинг бепул юришини таъминлаш учун вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси ўз ҳисобидан 3 миллион 52 минг сўмлик имтиёзли транспорт хизмати кўрсатди.

Вилоятда соғломлаштириш тарзини барпо этиш мақсадида ҳукуматимиз томонидан катта ёрдам кўрсатилмоқда. Бироқ экологик шароитнинг ёмонлашгани, ош тузида йод моддасининг етишмаслиги ёки бошқа айрим хасталикларнинг учраб туриши барча ёшдаги, шу жумладан, болаларни тез-тез тиббий кўрикдан ўтказиб туришни тақозо этаяпти. Ички имкониятлардан ажратилаётган маблағлар ана шу муаммони бартараф этишга асосий омил бўлаётир.

Масалан, ёшга доир пенсионерлардан 18385 нафари, ногиронлардан 8666 нафари, ногирон болалардан 4633 нафари тиббий кўрикдан ўтказилганда даволанишга муҳтож деб топилиб, уларга зарур шарт-шароитлар яратилди.

Асосий масалалардан яна бири – янги ишчи ўринлари барпо этиш, вақтинчалик ишсизлик мақомини олганларни танлаган соҳасига қараб касбга йўналтиришдир. Бу соҳада, айниқса, жорий йилнинг уч ойида катта ютуқлар эришилди. Барча туманлардаги меҳнат бўлимларининг саъй-ҳаракати билан 854 нафар киши доимий иш билан таъминланди.

Шунингдек, кўзи ожизлар жамиятига янги иш ўринлари очиш учун «Уйжойжамғармабанк» бўлими орқали ўн миллион сўм имтиёзли кредит ажратилиб, 100 нафар ногиронни иш билан таъминлашга эришилди. Бинобарин, шу йўналиш бўйича тиббий-меҳнат эксперт комиссиялари хулосасига асосан ногиронларни меҳнат органларининг йўлланмалари бўйича белгиланган тартибда касбга бепул ўргатиш ва ишга жойлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилаётир. Айни пайтда 50 нафардан ортиқ киши турли соҳаларда ўқитилиб, касб-корлик сирларини ўрганишмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронларга ижтимоий ёрдам кўрсатишни кучайтириш тўғрисида»ги қарори бўйича Меҳр ва мурувват йилида вилоятда алоҳида дастурлар ишлаб чиқилиб, бу борада шу кунгача бир талай ишлар қилинаётир.

Хусусан, ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронларга камида икки ойда бир марта қўшимча моддий ёрдам кўрсатиш чоралари белгиланиб, 1720 нафар киши ундан манфаат кўрмоқда.

Вилоят меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси бошлиғи Рўзимбой Қурбоновнинг таъкидлашича, жорий йилда муҳтожларни қўллаб-қувватлашга барча ташкилот ва корхоналар ҳам алоҳида эътибор қаратишмоқда. Улар кўмагида ногирон ва болалардан 54970 нафари диспансер кўригидан ўтказилган бўлса, 52 нафари махсус аравачалар билан таъминланган. 24 нафар ногиронга қўлтиқтаёқ, 48 нафарига ҳасса, 90 нафарига эшитиш мосламаси, 146 нафарига сиҳатгоҳларга соғлиғини тиклаб олиш учун йўлланмалар ажратилган. Бу саъй-ҳаракатларда вилоят тадбиркор ва ишбилармонларининг ҳам ҳиссаси бор.

Абдусами ҲАҚБЕРДИЕВ,
«Ишонч» мухбири

ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНДИ

Расмий ташриф билан мамлакатимизга келган Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар вазири Камол Харрозий 18 май куни Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари Содиқ Сафоев билан учрашди.

Суҳбат чоғида томонлар ўзаро ҳамкорлик кўламини янада кенгайтириш, савдо-иқтисодий, сиёсий алоқаларни ривожлантириш юзасидан фикр алмашди.

Президент Ислом Каримовнинг ўтган йили Эронга ташрифи давомида икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга доир кўплаб масалалар муҳокама қилинган, қатор ҳужжатлар имзоланган эди. Ташқи ишлар вазирлари мулоқоти чоғида ўша аҳдлашувларни ҳаётга татбиқ этишнинг бориши, алоқаларни янада жадаллаштириш имкониятлари кўриб чиқилди. Томонлар транспорт коммуникациялари соҳасига алоҳида эътибор қаратди.

Вазирлар Ўзбекистон ва Эрон ташқи ишлар вазирликлари ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги ҳамда икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида тараққиётга кўмаклашиш бўйича англашув меморандумларини имзолади.

Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар вазири Тошкент ислом университети фаолияти билан танишди, Темурийлар тарихи давлат музейи экспонатларини томоша қилди.

(ЎзА)

Ўз ерининг ҳақиқий хўжайинлари

МАФТУНИНГМАН, ОНА ҚИШЛОҒИМ!

Ҳамид Олимжон номли ширкат хўжалиги Чироқчи туманидаги етакчи хўжаликлардан бири ҳисобланади. Хўжаликда жами 7 минг нафар аҳоли истиқомат қилади. Улардан 600 нафари шу ерда меҳнат қилади. Хўжалик аҳли ўтган йили 252 гектар майдондан 966 тонна ғалла, 469 гектар ерга чигит қадаб, 1 минг 261 тонна ҳосил йиғиштириб олдилар. Пировардида соф даромад 375 миллион 477 минг сўм бўлди. Хўжалик раҳбарияти, бошланғич касаба уюшма қўмитаси ҳамда қишлоқ фуқаролар йиғини биргаликда бамаслаҳат иш юритмоқда. Натижада бу ерда ўзаро тотувлик, жипслик барқарор.

Бошланғич касаба уюшма қўмитасининг раиси Жомурод Бекмуродовнинг таъкидлашича, жамоа шартномасида кўрсатилган бандлар доимий назоратга олинган. Унда хўжаликнинг иқтисодий имкониятидан келиб чиқиб, ишловчилар ижтимоий ҳимояси кафолатланган. Ўтган йил мустақиллик байрами арафасида қишлоқ аҳолиси учун 60 ўринли даволанишга мўлжалланган қишлоқ врачлик амбулаторияси ишга тушди. Амбулаторияга зарур тиббий асбоб-ускуналар, дори-дармонлар билан таъминланган. Беморлар кундузи шу ерда бўлиб, намунали муолажалар оладилар. 24 нафар тиббиёт фидоийси эса улар саломатлиги йўлида доимо ҳушёр.

Иш билан таъминлаш масаласи хўжалик раҳбарияти томонидан жиддий ҳал этилмоқда. Масалан, ер сўраб келганларга ер берилиб, деҳқончилик қилишлари учун замин яратилаётир. Шундайлардан Алишер Жовлиев ва Халил Холбозоровлар 25 сотихдан, Умрзоқ Рўзибоева эса 0,5 сотих ер олди. Бугунги кунда уларнинг ишлари кўнгилдагидек.

Ишчиларни соғломлаштириш, ижтимоий ҳимояси ва имтиёзлардан фойдаланиш шартноманинг муҳим бобларидан. Бу борада хўжаликда амалий ишлар қилинган. Хусусан Шаҳрисабз кўз касалликлари шифохонаси ҳамда «Мироки» дам олиш зонасига 500 минг сўм ўтказилди. Натижада 10 нафар ишчи-ходим саломатлигини тиклаб қайтишди. Бухоро, Самарқанд шаҳарларига уюштирилган саёҳат бир гуруҳ меҳнаткашларда катта таассурот қолдирди. Шунингдек, пенсионер, ногирон ва кам таъминланган оилалар меҳр-мурувватдан баҳраманд бўлишяпти. «Наврўз» байрами арафасида уруш қатнашчиларидан 12 нафарига кундалик озиқ-овқат тарқатилди. Йиғим-терим мавсумида ишчилар хўжалик ҳисобидан бепул тушлик билан таъминланишмоқда. Зулфия Йўлдошева, Пардахон Муҳаммадиева, Баҳодир Раймовларга 11 минг сўмдан моддий ёрдам кўрсатилди.

Хўжалик бошқаруви ва касаба уюшма қўмитаси маданий, спорт ишларини жонлантиришга 1 миллион минг сўм ажратишни лозим топди. Мавжуд стадионлар қайта таъмирланди. Спортнинг волейбол, футбол ва бошқа турлари бўйича мунтазам равишда машғулотлар, мусобақалар ўтказилиб турилибди. Бу борада маҳаллий спортчилар Бахтиёр Номозов ва Эгамқул Оқбоевларнинг хизмати катта бўлди. Натижада мазкур хўжаликдан умидли спортсеварлар етишиб чиқмоқда. Масалан, шогирдлардан Сардор Каримов таэквандо бўйича вилоят миқёсидаги мусобақада қатнашиб, фахрли 3-ўринни олди ва она қишлоғига бронза медали билан қайтди. Яна олти нафар қиз «Умид ниҳоллари» мусобақасида қатнашиб, 2-ўринни эгаллади. Хўжалик таркибида қишлоқ фуқаролар йиғини ҳам фаолият юритмоқда. Йиғин раиси Сайфулла Муҳаммадиев уч қишлоқ аҳолиси билан яхши алоқа ўрнатган. Шунингдек, яраштирув ва комиссиясига амалга ошираётган ишлари ҳам таҳсинга лойиқдир.

Фуқаролар йиғини қошидаги милиция таянч пункти ҳам юрт осойишталиги йўлида сидқидилдан хизмат қилмоқда.

Шарофат ИСКАНДАРОВА,
«Ишонч» мухбири

«МЕҲНАТ БАЙРАМИ»

«Сен ёлғиз эмассан» республика жамоатчилик жамғармаси томонидан амалга оширилаётган маърифий тадбирлар жойларда қизиқиш уйғотмоқда. Жамғарманинг Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси билан ҳамкорликда ташкил этган «Меҳнат байрами»га ҳам катта тайёргарлик кўрилди.

Меҳнатсевар ўқувчи ёшлар учун ўзига хос ижодий кўрикка айланган бу тадбир бир неча йўналишда ташкил этилди. «Энг яхши дурадгор», «Энг яхши уй бекаси», «Ёш рассом» деган мавзулардаги танловларда кўпчилик ғолибликни қўлга киритди.

Пойтахтдаги 31-«Меҳрибонлик уйи» тарбияланувчиларидан ташкил топган гуруҳ биринчи ўринга сазовор бўлди. 199-«Ўрдамчи» мактаб билан 30-«Меҳрибонлик уйи» командалари иккинчи ва учинчи ўрин билан тақдирландилар.

ИНКЛЮЗИВ ТАЪЛИМ ВА ЗАМОН

Мамлакатимизда ҳар бир бола текин билим олиш ҳуқуқига эга. Бу принцип ривожланишда ортда қолаётган ёки муайян нуқсон билан туғилган болаларга ҳам тааллуқли. Республикамизда амалга оширилаётган инклюзив, яъни соғлом ва ногирон болаларни бир мактабда ўқитиш таълим тизими бундай болаларга педагогик ва ижтимоий кўмак беришга қаратилган.

Тошкентда ўтган инклюзив таълимга бағишланган семинарда шу ҳақда сўз борди. Тадбир Халқ таълими вазирлиги, Инклюзив таълим бўйича ресурс маркази, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ҳамда «Оперейшн Мерси» халқаро ташкилоти томонидан ташкил этилди.

Унда махсус эътиборга муҳтож болалар таълимини ташкил этишнинг муҳим масалалари кўриб чиқилди. Болаларга таълим-тарбия бериш стратегияси, инклюзив таълим дастурлари ҳақида маърузалар муҳокама этилди.

(ЎзА)

Сабоқ

ГИЁҲВАНД ФАРЗАНД
ота-она шўри

Рустамбек ака 9-синфда ўқиётган ўғли Қаҳрамоннинг келишган бўй-бастига қараб тўймасди. Ўқишлари яхши, одоби ҳам жойида. Онаси Ханиса опанинг мағрурланишини айтмайсизми? Қўшни аёллар ҳар сафар Қаҳрамонни мақтаганида «бир қоп» семиргандек бўларди.

Лекин вақт ўтиши билан Қаҳрамоннинг табиатида тескарилик пайдо бўла бошлади. Дастлаб эр-хотин «ўсиш даврида» – дея бир-бирларини тинчлантиришди. Бора-бора фарзандларида жаҳлдорлик, кўрслик пайдо бўлгач улар сергак тортишди.

Бир куни қизиқ воқеа юз берди. Ота-бола ҳовлида ер чопишарди. Иш орасида Рустамбек ака Қаҳрамонга қараб чопишни тўхтатишни лозим кўрди. Лекин шу вақт ўғлининг ранги учиб, сўкинганча белкуракни отиб юборди, кўчага чиқиб кетди.

Шу воқеадан бироз вақт ўтиб, Рустамбек акани ўғлининг синф раҳбари Абдураҳим домла чақиртириб қолди. Рустамбек ака уни ўзи ҳам танир ва ниҳоятда ҳурматларди.

– Сизни нима мақсадда чақиртирганимизни биласизми? – дея сўради домла. Рустамбек ака бош чайқади.

– Кейинги вақтда Қаҳрамон ўзгариб қолди.

Кекса ўқитувчи Рустамбек аканинг ниҳоятда гангиб қолганини сезди.

– Домла, ўзингиздан қолар гап йўқ, ишли одаммиз. Бунинг устига хизмат сафари, дегандек. Яқиндан мен ҳам ўғлимнинг негадир ўзгариб қолганини пайқаяпман. Лекин гап нимадалигини тушунолмай хуноб бўлдим.

– Ишни баҳона қилиш яхшимас. Бир кун келиб бу лоқайдлик қимматга тушиши мумкин. Биз фарзандларимиз ўзгаришларидан вақтида хабардор бўлишимиз керак. Билсангиз, Қаҳрамон кейинги пайтда бошқа маҳалладаги ёши катта болалар билан юрибди. Лекин уларнинг ойлигини ким билади, назаримда.

– Домла Рустамбек ака билан узоқ суҳбатлашди. Унинг жўялик гаплари ўқувчининг отасини ўйлантириб қўйди. Шу куни кечқурунок фарзанди билан яхшилаб гаплашди. Дастлаб Қаҳрамон отасига барчасини гапириб берди. Отаси диққат билан тинглаган сўнг, ўғлига гиёҳванд моддаларнинг инсон организмига ва умуман ҳаётига салбий таъсири ҳақида ҳаётий мисоллар билан эринмай тушунтирди. Орадан кун ўтмай Қаҳрамон ота-онаси ҳамда дўстлари ёрдамида бу балодан халос бўлди.

Биз шу ўринда мақолага нуқта қўйсак ҳам бўларди. Лекин гиёҳвандлик балоси қанчадан-қанча ёшларимизнинг умрини хазон қилмоқда. Бир куни ёши ўтинган бир аёл бошидан ўтган савдони сўзлаб берди. Маълум бўлишича, унинг ёлғизгина ўғли гиёҳвандликка берилиб қолган, ҳозир унинг ўзи ҳам, онаси ҳам нима қиларини билмай ҳайрон. Мен аёлни ишидан тинчитиш мақсадида:

– Опажон, хавотир олманг. Ҳаммаси ўз йўлига тушиб кетса ажаб эмас, – дея тинчлантиришга ҳаракат қилдим. У эса гамгин жилмайди, сўнгра:

– Қанақасига ўз йўлига? Ахир мен сиздан анча ёшман. Лекин фарзандимнинг бошига тушган кулфат мени қариртириб ташлади.

Шу воқеадан бир неча кун ўтгач, аёлнинг ўғлини учратиб қолдим. Ранги синиққан, афтодаҳол. У ёқ, бу ёқдан суҳбатлашгач, унинг ўзи ёрилиб қолди:

– 26 га кирдим. Дастлаб бу ишга кўп ўрганиб қолганимда менга ҳузур бергандек эди. Энди эса ҳудди аждарҳодек бўйнимдан бўғмоқда. Отам-онам, қариндошларим ўртасида юзим шувут. Ўқишни ҳам ташлаганман. Биласизми, болалигимда шифокор бўлишни орзу қилардим. Энди ўзим шифокорнинг ёрдамига муҳтожман. Кўпгина ишлар ўз ҳаётимга ва атрофимдагиларга қанчалаб озор етказдим.

– Кейинги вақтда гиёҳвандликка қарши курашиш, унинг олдини олишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Лекин улар орасида гиёҳвандликдан оилалар ва жамиятда қилиниш оддий ҳолдир. Бироқ ота-она назоратидан четда қолган фарзанд тез мубтало бўлишяпти, – дейди врач нарколог Зафар Отабоев. – Биз бу даврда муфтало бўлган болалар ҳаракатини кузатиб, уларни бир тўхтатишга ҳаракат қилаяпмиз, албатта. Лекин бу муаммонинг илдизи кўпинча уйда. Уларни ўз йўлида тўхтатишга қўлимиз доим ҳам етавермайди. Шунинг учун ҳар бир ота-она ўз фарзандининг аҳволидан хабардор бўлиши, шундай қилинган тақдирдагина натижага эришиш мумкин.

Юқоридагиларга сирланиб, беихтиёр одамлар орасида қора ўғли олиб кирган кимсалар ҳақида ўйлаб кетасан киши. Улар ниманибир кишиларни ва ўзларини ҳам ўлимга маҳкум этишади. Сабаби, кўзларига пул, молу-дунёдан бошқа ҳеч нарса кўринмайди. Ярамас йўллар билан бойишга ўрганган бундай кимсалар олижаноб фазилатлардан маҳрумдирлар. Бўлмасам, улар кейинги йиллар давомида келтираётган гиёҳванд моддалар қанча-қанча одамлар, айниқса, ёшлар ҳаётига зомин бўлаётганлигини кўра-била туриб, бемалол қора ишларини давом эттириб юришлармиди.

Масалан, яқинда Чортоқ туманида К.Анорбоев, Учқўрғон туманида С.Абдураҳмонов, Урганч шаҳрида Б.Аҳмедов, Денов туманида Ш.Расулов каби гиёҳфурушлар ҳақида қўлга олинди. Барча ерда гиёҳвандликка қарши мурасасиз кураш олиб борилмоқда. Муҳим ишда ҳуқуқ-тартибот идораларининг ходимлари, маҳаллалар, шифокорлар ва ўқитувчилар ҳамда бошқа ижтимоий ташкилотлар жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Неъмат РАФИҚОВ

Ҳазорасп туманидаги «Унихо» Ўзбекистон-Германия қўшма корхонасида юз нафарга яқин ишчи-хизматчи меҳнат қилади. Улар учун барча шарт-шароитлар яратилган. Шунингдек, корхона цехларига Германиядан келтирилган энг сўнгги нусхадаги ип йигирув ускуналари ўрнатилган. Бу «Унихо» маҳсулотларининг сифатлилигини таъминлаётир.

Суратларда: ип йигирувчилар Гуландон Отамуродова, Дилфуза Бобожонова ва сифат-назорат бўлими бошлиғи Дилором Худойберганова.

Икром ҲАСАНОВ олган суратлар

МАРКАЗ ИШ БОШЛАДИ

«Узстандарт» агентлиги сўнгги йилларда тизимда янги муваффақиятларга эришмоқда. Жумладан, Турк стандартлари институти ва «Узстандарт» агентлиги билан ҳамкорликда ташкил этилган «Ўзбек - Турк» тест маркази қўшма корхонаси халқаро талабларга мувофиқ ўз фаолиятини бошлади.

Дўстона алоқалар 1991 йилда ўрнатилган бўлиб, икки томонлама ташкил этилган ваколатхоналар самараси ўлароқ, қўшма корхона ўтган давр мобайнида салмоқли фаолият кўрсатди. Вақт ўтиши билан тест марказининг имкониятларни янада кенгайтириш, қўшма корхона биносини ва синов имкониятларини замонавийлаштиришга қарор қилинди.

Натижада 19 та сўнгги технология асосида тайёрланган жиҳозлар Турк стандартлари институти томонидан бу ерга келтирилди. Ҳозирда тест маркази қўшма корхонасида маҳсулотлар халқаро стандартлар асосида лаборатория синовларидан ўтказилмоқда. Айниқса, мамлакатимиздаги текстил корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни тез ва сифатли синаб бериш имконияти туғилди.

Д.ЖОЗИЛОВ, «Ишонч» мухбири

СУВ КЕЛТИРГАН АЗИЗ

Бағдод туманидаги «Зилол сув» хусусий фирмаси ичимлик суви учун артезан қудуқлари қазиш, бурғулаш ҳамда тоза ичимлик суви етказиб бериш каби хайрли ишларни амалга оширмоқда. Тажрибали ходимлар Фарғона вилоятининг кўплаб қишлоқларида истиқомат қилаётганлар оғирини енгил қилмоқда. Шунингдек, Сирдарё, Андижон ва Наманган вилоятлари ҳудудларида ҳам фаолият олиб боришаётир.

- Хусусий фирмамизда 16 киши меҳнат қилса-да, ишларимизнинг кўлами кенг, - дейди фирма раҳбари Жаҳонгир Мадаминов. – Фирмамиз кўплаб танлов ва тадбирларда қатнашиб совриндор бўлмоқда. Хусусан, вилоятда «Энг намунали солиқ тўловчи» деган шарафли ўринга муносиб топилдик. «Мустақиллик» нишонини олишга сазовор бўлдик.

Меҳр ва мурувват йилида ҳам фирма ишчи ходимлари савобли ва хайрли ишларини давом эттирмоқда. Хусусан, Бағдод туманидаги Ўриксор маҳалласида ўрнатиб берилган артезан қудуғини таъмирлаш ҳамда туманда истиқомат қилаётган кам таъминланган боқувчисини йўқотган оилалар хонадонларига тоза ичимлик суви етиб келишидаги носозликларни бепул таъмирлаб бериш каби ишлар амалга оширилмоқда.

Фирма мутахассислари катта станок, компрессор ҳамда кичик электростанция ёрдамида 1998 йилдан буён фаолият кўрсатиб эл дуосини олиб меҳнат қилишмоқда.

Ҳ.ҚОДИРОВ, «Ишонч» мухбири

ИНСТИТУТДА КАДРЛАР АУКЦИОНИ

Республикамиз олий ўқув юртларида ўқишлар тугаб, йиллик имтиҳонлар бошланишига оз вақт қолди. Айни вақтда битирувчи талабаларни ишга жойлаштириш тадбирлари кўрилмоқда.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтида ташкил этилган кадрлар аукциони ҳам кутилган натижани берди. «Ўзбек ипаги», «Ўзпахтасаноат», «Ўзбек қоғози», «Ўзбекчармпойафзал», «Ўзбек-Қобил текстайл» каби ишлаб чиқариш ташкилотлари вакиллари иштирокида ўтказилган ушбу кимошди савдоси тадбири ёш мутахассисларнинг кўнглидагидек иш бўлди. Олий ўқув юртида таҳсил олган бакалавр ва магистрантлар ўзлари мўлжаллаган корхоналарда ишлаш учун йўлланма оладилар.

Ўзаро келишувга биноан биргина «Ўзбекпахтасаноат» корхонаси 108 нафар ёш мутахассисни ўз бағрига олади. Шу муносабат билан кадрга даъвогар корхоналар институт ҳисоб рақамига пул ўтказадилар.

Яна шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, кадрлар аукциони билан бирга битирувчиларнинг кейинги тақдири бўйича мониторинг ўтказиш ҳам режалаштирилди.

ЛИЦЕЙДА ТАНЛОВ

Республикамиздаги кўпгина таълим муассасаларининг Америка ва Германия умумтаълим мактаблари билан интернет орқали алоқа қилишлари йўлга қўйилди.

«Мактаблараро ўзаро тажриба алмашув» республика танловида ғолибликни қўлга киритган бу ўқув масканлари эндиликда ана шундай имкониятга эга бўлдилар. Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ҳузуридаги академик лицей эса биринчилардан бўлиб танлов ғолиблигини қўлга киритди.

Ҳозир лицей махсус аудиотехника, видеотехника ва «СД-ромлар базаси» каби компьютер техникасига оид ўқув жиҳозларига эга. Лицейнинг олти нафар ўқувчиси яқинда «Акселс»нинг махсус дастури бўйича АҚШ мактабларидан бирида ўқиб қайтди.

А.АКБАРОВ

Касаба уюшмалари бугун

ИЖТИМОИЙ МУЛОҚОТ – АМАЛДА

(Ҳозирги вақтда яна учта «Еrости ишларида аёллар меҳнатидан фойдаланиш тўғрисида»ги (№45), «Оилавий мажбуриятларга эга ходимлар тўғрисида»ги (№156), «Аёлларнинг тунги меҳнати тўғрисида»ги (№89) конвенцияни ратификация қилишга тайёргарлик кўрилмоқда.)

Ушбу конвенциялар Ўзбекистон Республикаси томонидан белгиланган тартибда ратификация қилинган, бу эса Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатларини халқаро ҳуқуқий меъёрлар билан таққослаш заруратини юзага келтиради.

1998 йил 18 июнда ХМТ 86-сессиясида қабул қилинган Меҳнат соҳасидаги асос солувчи тамойиллар ва ҳуқуқлар тўғрисидаги ХМТ Декларациясида баён қилинишича, ХМТга аъзо бўлган барча давлатлар қуйидаги асос солувчи ҳуқуқларга таалуқли тамойилларга риоя этишлари, улар қўлланишига кўмаклашишлари ва уларни ҳаётга татбиқ этишлари мажбурийдир:

1) бирлашиш эркинлиги ва жамоа музокараларини олиб бориш ҳуқуқини амалда тан олиниши;

2) зўрлаб ишлатишнинг ёки мажбурий меҳнатнинг барча шаклларини тугатиш;

3) болалар меҳнатини амалда тақиқлаш;

4) меҳнат ва машғулотлар соҳасида камситишга йўл қўймаслик.

Мазкур декларацияда кўрсатиб ўтилган жамоа музокараларини олиб бориш ҳуқуқи тамойилларининг қўлланиши 98-конвенция билан тартибга солинади. Мазкур конвенция талаблари Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида (1992 йил 8 декабр), Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунида (1992 йил 2 июн) ва Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодексида (1995 йил 21 декабр) ўз ифодасини топган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 34-моддасида фуқароларнинг касаба уюшмаларига, сиёсий партияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига уюшиш, оммавий ҳаракатларда иштирок этиш ҳуқуқлари белгилаб қўйилган.

Сиёсий партияларда, жамоат бирлашмаларида, оммавий ҳаракатларда, шунингдек, ҳокимиятнинг вакиллик органларида озчиликни ташкил этувчи мухолифатчи шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қадр-қимматини ҳеч ким камситиши мумкин эмас.

Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларида иш берувчиларга ҳам ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун бирлашиш ҳуқуқи берилган. Хусусан, Меҳнат Кодексининг 28-моддасида қуйидагилар кўзда тутилган: иш берувчилар уюшмаларга, ассоциацияларга ва бошқа жамоат бирлашмаларига бирлашишга ҳақлидир. Иш берувчиларнинг жамоат бирлашмалари ихтиёрий жамоат ташкилотлари сифатида тузилади ва иш олиб боради, уларнинг мақсади иқтисодиётни ва тадбиркорлик ташаббусини ривожлантириш ва самарадорлигини ошириш, шунингдек, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларида, касаба уюшмалари ва ходимларнинг бошқа вакиллик органлари билан ўзаро муносабатларда корхоналар ва улар мулкдорларининг манфаатларини ифода этиш йўли билан ижтимоий шерикликни амалга ошириш, хўжалик ва меҳнатга оид муносабатлар соҳасида уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишдан иборатдир. Юқорида кўрсатилганлардан ташқари «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуннинг 4-моддасига ва Меҳнат Кодексининг 6-моддасига биноан касаба уюшмалари аъзоларига нисбатан ҳар қандай камситиш тақиқланади.

1998 йил 18 июндаги ХМТ Декларациясида баён қилинган асос солувчи тамойиллар ва ҳуқуқлар қаторига 29- ва 105-конвенциялар билан тартибга солинадиган зўрлаб ишлатишнинг ёки мажбурий меҳнатнинг барча шаклларини тугатиш ҳам киради.

Ўзбекистонда ушбу ҳуқуқ Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 37-моддаси билан кафолатланади, унда таъкидланишича: «Ҳар бир шахс меҳнат қилиш, эркин касб танлаш, адолатли меҳнат шароитларида ишлаш ва қонунда кўрсатилган тартибда ишсизликдан ҳимояланиш ҳуқуқига эгадир.

Суд ҳукми билан тайинланган жазони ўташ тартибидан ёки қонунда кўрсатилган бошқа ҳоллардан ташқари мажбурий меҳнат тақиқланади».

Мазкур конституциявий ҳолат Ўзбекистон Меҳнат Кодексининг 7-моддасида ривожлантирилган бўлиб, унга кўра мажбурий меҳнат, яъни бирон-бир жазони қўллаш билан таҳдид қилиш орқали (шу жумладан, меҳнат интизомини сақлаш воситаси тариқасида) иш бажаришга мажбурлаш тақиқланади. Ушбу ҳолат шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонунининг 2- ва 22-моддаларида ўз ифодасини топган.

Болалар меҳнатини амалда тақиқлаш масалалари (138- ва 182-конвенциялар) Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси билан тартибга солинади.

Чунончи, мазкур қонун ҳужжатининг 77-моддасида фуқаролар 16 ёшдан ишга қабул қилинишлари мумкинлиги белгилаб қўйилган. 15 ёшга тўлган шахслар ота-онасидан бирининг ёки улар ўрнини босувчи шахснинг ёзма равишдаги розилги билан ишга қабул қилиниши мумкин. Бундан ташқари, 18 ёшга тўлмаган шахсларни ишга қабул қилиш мазкур Кодекснинг 24-моддасида кўрсатилган талабларга риоя қилган ҳолда амалга оширилади.

Меҳнат ва машғулотлар соҳасида камситишларга йўл қўймаслик масаласи 100- ва 111-конвенцияларда акс эттирилган. Ўзбекистон Республикасида мазкур ҳолат Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 18-моддасида акс эттирилган: «Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар».

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 19-моддаси: «Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамланиб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишган ҳеч ким ҳақли эмас». Ушбу конституциявий ҳолат Меҳнат Кодексининг 6-моддасида, шунингдек, «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонуннинг 5-моддасида ўз ифодасини топган бўлиб, уларга биноан Ўзбекистон Республикаси фуқароларига давлат камситишнинг ҳар қандай шаклларидан ҳимоя қилинишни ва касб ва иш билан таъминланишда тенг имкониятларни таъминлашни кафолатлайди.

Ижтимоий мулоқот негизида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Олий Мажлис билан амалий шерикчиликни йўлга қўйди. Касаба уюшмаларининг етакчилари ва мутахассислари: ижтимоий масалалар ва бандлик; қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари; демократик институтлар, нодавлат ташкилотлари ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари; ёшлар ишлари бўйича; оила ва аёллар муаммолари бўйича қўмиталар ва комиссиялар ишида иштирок этишмоқда.

Олий Мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича Вакили – Омбудсман билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатилган. Бунда Омбудсманнинг қонун чиқариш ташаббусига, касаба уюшмаларининг эса – ходимларни суд орқали ҳимоя қилиш ҳуқуқига эга эканликлари касаба уюшмалари учун жуда муҳимдир.

Юқоридагилардан шу нарса келиб чиқадики, ижтимоий-меҳнат муносабатларини тартибга солишни таъминловчи ижтимоий шерикчиликни амалга ошириш учун Ўзбекистонда маълум ҳуқуқий негиз яратилган. Ижтимоий шерикчиликни амалга ошириш учун барча поғоналарда уч (икки) томонлама комиссиялар шакллантирилган.

Э.ЁҚУБОВ

(Боши ўтган сонда. Давоми бор.)

Чинакам рақобат муҳитини яратайлик

Қорақалпоғистон Республика касаба уюшмалари кенгаши ижтимоий шерикчилик тамойилларини ҳаётга татбиқ этиш,бозор муносабатлари шароитида ислоҳотларни янада эркинлаштириш, иқтисодиётнинг барқарор ва мутаносиблигини таъминлаш борасида изчил фаолият кўрсатиб келаяпти.

ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ

қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар бажарилишининг кафолатидир

Меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялаш мақсадида товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси билан тузилган бош келишувнинг ижроси қатъий назоратда. Асосий эътибор эса аҳолининг ҳуқуқ ва эркинликлари, ижтимоий-иқтисодий манфаатларини муҳофазалашга қаратилган. Айниқса, Оролбўйида яшовчиларнинг меҳнатни муҳофазалаш, иш ҳақи, нафақа, стипендияларни ўз вақтида берилишини таъминлаш, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, меҳнаткашларни соғломлаштириш, маънавий-маърифий ва спорт ишларини йўлга қўйиш каби ижтимоий масалаларни амалга ошириш томонларнинг қўшма йиғилишида кўриб чиқилиб, тегишли тадбирлар белгиланди. Бунинг самараси ўлароқ, келишувга киритилган 52 та банддан 48 таси бажарилганлиги соҳада ижобий силжишлар рўй бераётганлигини кўрсатиб турибди.

Иқтисодиётни эркинлаштириш йўлидан бориб, ҳақиқий рақобат муҳити шакллантирилган. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш жараёни давом этмоқда. Натижада барча манбалардан 1237,7 миллион сўм маблағ тушириліб, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобидан 45406 та янги иш ўрни барпо этилди. Тадбиркорлик субъектлари, масъулияти чекланган ва ҳиссадорлик жамиятларида ишловчиларнинг ҳуқуқий, иқтисодий-ижтимоий манфаатларини ҳимоялашга алоҳида эътибор берилаяпти.

Ҳозирда касаба уюшмалари ва иш берувчилар орасида тузилган тармоқ келишувлари сони 27, жамоа шартномалари 1176 тага етди. Мазкур ҳужжатларга кўра, ўртача бир ходимга сарфланган маблағ 42 минг сўмни ташкил этмоқда. Меҳр ва мурувват йили давлат дастурининг ижроси юзасидан 4 мингдан ортиқ қария ва ногиронларга 13 миллион сўмликдан ортиқ моддий кўмак берилди. 40 нафар ёлғиз кексаларнинг турар-жойлари таъмирдан чиқарилди. Меҳрибонлик ва Мурувват уйларига ҳомийлар томонидан 50 миллион сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди ва ҳар хил жиҳозлар харид қилинди.

Қишлоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш аҳоли фаровонлигининг ошишига олиб келмоқда. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, Беруний туман агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитаси, Тахтакўпир туманидаги «Мулк», Нукус туманидаги «Кердар» ширкат хўжаликлари, Кегайли ва Беруний туманлари пахта тозалаш очиқ ҳиссадорлик жамиятларида иш берувчилар билан касаба уюшмалари қўмиталари ўртасида мустаҳкам алоқа ўрнатилган. Ходимлар учун қулай шароит яратилган. Чимбой ва Нукус туманлари агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмиталарида иш ҳақи ва бошқа тўловларнинг берилиши таҳлил қилиниб, қарздорликни тугатиш бўйича мунтазам мониторинг йўлга қўйилди. Корхона, хўжалик, ташкилот раҳбарлари, ҳуқуқ-тартибот идоралари ва банк муассасалари билан ҳамкорликда иш кўрилганлиги боис ойлик маош ва нафақаларнинг белгиланган муддатларда берилишига эришилди.

Президентимизнинг «2004-2006 йилларда фермер хўжаликларини ривожлантириш концепцияси тўғрисида»ги Фармонидан сўнг мазкур йўналишда аниқ дастур белгиланди. Кейинги икки йил давомида Қорақалпоғистон Республикасидаги 105 та зарар кўриб ишлаётган ширкатлар фермер хўжаликларига айлантирилди. Ана шу муносабат билан иш ўрни қисқарган ходимларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, иш билан таъминлашнинг ҳуқуқий, иқтисодий, ташкилий шартлари ва ходимларнинг меҳнат қилиш кафолатлари бажарилиши жамоа шартномалари орқали назорат қилиб борилаяпти.

Элликқалъадаги «Элтекс», Манғитдаги «Юлдуз», Берунийдаги «Ёғгар», Нукус туманидаги «Буянтомир» очиқ ҳиссадорлик жамиятларининг ҳар бирида кам таъминланган, кўп болали оилалар, ногирон ва етимларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш учун 4,5 миллион сўм маблағ сарфланган. Оммавий-маданий, спорт ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Бахтсиз ҳодиса туфайли меҳнат жароҳати олган 12 нафар ишчининг товон пуллари ундириб берилди. Ходимларни ноқонуний ишдан бўшатиш ва қисқартириш ҳолларининг содир бўлмаслиги учун иш берувчиларга қатъий талаблар қўйилган. Меҳнатни муҳофаза қилишга доир қонунлар ва бошқа меъёрий ҳужжатларга риоя этилиши устидан касаба уюшма ташкилотлари ҳузурида жамоатчилик назорати фаолият кўрсатаяпти.

Муротбой ДОНИЁРОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси касаба уюшмалари Кенгашининг бўлим мудири

БЕМИННАТ ЁРДАМ

Боёвут тумани Боёвут қишлоғида ҳудудий бизнес-инкубатор очилди. Бу Сирдарё вилоятидаги шу турдаги иккинчи муассасадир.

Унда Боёвут ва Ховос туманлари, Янгиер ва Ширин шаҳарлари кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик, фермер хўжаликлари вакиллари билан ишлаш учун барча зарур шароит яратилган.

- Биз кўрсатаётган хизматлар кўлами кенг,- дейди бизнес-инкубатор директори И.Ғаффоров. - Биз жуда кам ҳақ эвазига телефонлар, факслар, проекторлар, компьютерлар, мебелларни фойдаланишга берамиз. Замонавий мини технологияларни танлаш ва сотиб олиш, имтиёзли кредитлар ва грантлар олиш учун бизнес-режалар тайёрлаш, инвесторлар топиш ёки қўшма корхона ташкил этишда тадбиркорларга ёрдам берамиз. Инглиз тили, бухгалтерия ҳисоб-китоби асосларини ўрганиш, компьютер саводхонлиги бўйича қисқа муддатли курслар очилган.

ДЕҲҚОНГА ТЕХНИКА

«Пахтабанк»нинг Зафар бўлими фермерларни уруғлик, ўғит ва техника билан таъминлашда фаол кўмаклашмоқда. Йил бошидан буён Бекободдаги бир қанча МТП ва фермерларга «Т-4А» ҳамда «ТТЗ-80» чопиқ трактори олиб берилди.

«Тошкент трактор заводи» очиқ акциядорлик жамиятидан сотиб олинаётган техника қишлоқ хўжалиги корхоналарига олти йил муддатга кредит асосида берилмоқда.

«Пахтабанк» вилоят бошқармаси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини кредитлаш бўлими бошлиғи Содиқ Сувоновнинг айтишича, бу иш банкнинг Бўка, Пскент, Дўстобод, Гулбаҳор бўлимларида ҳам яхши йўлга қўйилган. Ҳозирга қадар вилоят бўйича 17 ширкат, 41 фермер хўжалиги, учта муқобил МТП ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига 124 янги техника олиб берилди. Банк ўз мижозларига салкам юз миллион сўмлик эҳтиёт қисмлар сотиб олишда ҳам кўмаклашди.

(ЎзА)

Ибрат

«БИНОКОР» САХОВАТИ

«Бинокор» кичик корхонасининг фаолият юритаётганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Ўтган қисқа муддат мобайнида қатор қурилиш ва таъмирлаш ишларини олиб борди. Дўстлик туманидаги 4 та мактабда катта ҳажмда таъмирлаш ишларини уддалади. Корхонада айни пайтда 18 нафар қурувчилар самарали меҳнат қилишмоқда. Бунёдкорлар саховатли ишларни ҳам бажаришяпти. Меҳр ва мурувват йилида 2 нафар ёлғиз кексанинг уйини таъмирдан чиқарди. Шу йилнинг охиригача 2 та мактаб спорт ва фаоллар залларини капитал таъмирлаб беришни мўлжаллаб туришибди.

Б.НОРҚУЛОВ, «Ишонч» мухбири

«Ишонч» фош этади

Жондор Бухоро вилоятидаги энг йирик туманлардан бири саналади. Бу ерда салкам 130 минг киши истиқомат қилади. Тадбиркорлик асосида иш юритиш туман аҳлининг кундалик эҳтиёжига айланиб бораётир. Ҳозир бу ерда ана шу касбни ихтиёр этганларнинг сони 10 мингтага етай деб қолди.

«ТАДБИРКОР» НАЙРАНГИ

Бугун косиб ҳам ҳунарманд ҳам, деҳқону фермер ҳам тадбиркорона иш юритиш эвазига ишлаб чиқарган маҳсулотини, етиштирган ҳосилини сотиб қўшимча даромад кўриш ҳисобига турмуш тарзини яхшилашга интилаётир. Б.Насруллаев ҳам ана шу йўлни танлаган тадбиркорлардан бири эди. У ҳийла вақт ўтгач йўлдан адашди. Солиқ ва бюджетдан ташқари тўловлар тўлашдан қасддан бўйин товлашга ўтди. Ёпиқли қозон ёпиқлигича қолиши керак, деб ўйлаган «Янги аср» фермер хўжалигининг раҳбари кейинчалик қаттиқ янглишганини англаб етди. Афсуски, ғишт қолипдан кўчганди. Туман прокуратураси ҳузуридаги солиқ департаменти вакиллари ҳамда ДСИ ходимлари томонидан олиб борилган текширишлар пайтида солиқ ва бюджетдан ташқари тўловларни тўлашдан бўйин товлаб юрган тадбиркорнинг найранглари фош бўлди.

Ножўя иш – келтирар ташвиш, деганларидек, Б.Насруллаевнинг ноқонуний фаолиятига муносиб баҳо берилди. Унга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Яна бир мисол. Енг ичида «тадбиркорлик» фаолияти билан шуғулланишнинг охири вой эканлигига яширин цех очиб, мўмай даромад соҳиби бўлишни ихтиёр этган жондорлик фуқаро С.Ж.нинг ҳаёти ёрқин мисол бўла олади. У ноқонуний равишда қўлбола қолипларда бўлка нон пишириб, сотишга чиқараётганда, текширишга чиққан рейд гуруҳи аъзолари томонидан қўлга олинди. Ушбу ҳолат юзасидан олиб борилган тезкор ҳаракатлар чоғида сохта тадбиркорга тегишли бўлган яширин цех фаолиятига чек қўйилиб, ашёвий далиллар мусодара қилинди. Суд қарори билан «тадбиркор» катта миқдорда жаримага тортилди.

Шу ўринда туман солиқ инспекцияси ҳузуридаги назорат органлари фаолиятини мувофиқлаштирувчи ишчи комиссия ихтиёридаги «Ишонч» телефони хусусида ҳам тўхталиб ўтиш жоиз. Ўтган даврда айнан шу телефон орқали олинган хабар туфайли зудлик билан ишга киришган ходимлар Далмунда ноқонуний тарзда ишлаётган яна бир яширин цех фаолиятига чек қўйдилар.

Нақд пул тушумини яширишга бўлган уринишлар қачондир якун топиши муқаррар. Жорий йилнинг 1-чорагида нақд пул тушумини ўз фойдасига ҳал қилишга уринган 2 та хусусий дўкон сотувчисининг кирдикорлари ошкор бўлди. «Ўзбекистон» ширкат хўжалиги «Янгимозор» қишлоғида жойлашган дўкон мудири М.Ражабов учун савдо-сотиқ қилишда мавжуд кўрсатмалар асосида ҳаракат қилмаслик қимматга тушди. У бир вақтнинг ўзида Вазирлар Маҳкамасининг 154-қарори талабларини, ҳам Солиқ Кодексининг 135-моддаси 1-қисмининг 12 ва 16-бандларини қўпол равишда бузди. Натижада касса аппаратисиз фаолият кўрсатган «тадбиркор» қонунга кўра минимал иш ҳақининг юз баравари миқдорида, яъни 544 минг сўмлик жаримага тортилди.

Бундан ташқари, ДСИ ходимлари солиқларнинг моҳияти, бу ҳақдаги янгиликларни кенг тарғиб қилиш билан бирга, белгиланган йиғимларнинг ўз вақтида давлат хазинасига келиб тушишини таъминлаш юзасидан ҳам кенг кўламда ишлар олиб бораётир.

Ғолиб АЗИМОВ, ҳуқуқшунос,
Усмон СОЛИҲ ўғли «Ишонч» мухбири

ТЎҚУВ ДАСТГОҲЛАРИ ЁНИДА ЁШЛАР

Бўз туманидаги "Иморат-2003" кўптармоқли хусусий ишлаб чиқариш фирмаси ҳар ойда тўққиз юз минг погон метр тиббий дока ва олтмиш минг погон метрдан ортиқ бўз ўрамаси ишлаб чиқармоқда.

Фирма раҳбари Озодбек Қаҳҳоров ишлаб чиқариш майдонини ижарага олиб, ўттизта тўқув ускунаси ўрнатди ва элликка яқин уй бекалари ҳамда маҳаллий коллеж битирувчиларини иш билан таъминлади. Айни пайтда ойига йигирма минг жуфт эркаклар пайпоғи ишлаб чиқарадиган янги цех монтаж қилинмоқда. Яқин кунларда бу ерда яна ўнлаб қишлоқ фуқаролари доимий иш билан банд бўлишади. Йил якунида эса йигирма нафар қишлоқ хотин-қизлари меҳнат қиладиган янги тикув цехи фаолиятини бошлайди.

Фирманинг қурилиш бригадаси тендерда ғолиб чиқиб, "Озод" ширкат хўжалигида болалар спорт мажмуаси бунёд этди. Бундан ташқари, аҳоли эҳтиёжини ҳисобга олиб, оҳак ишлаб чиқарадиган цехни ҳам ишга туширди.

Ҳозирги пайтда "Иморат-2003" раҳбарияти калава ип ишлаб чиқарадиган Ўзбекистон-Германия қўшма корхонаси тузиш устида бош қотирмоқда.

«ИШОНЧ» ҲУҚУҚИЙ МАСЛАҲАТХОНАСИ

Азиз газетхон, таҳририятимизга республикамизнинг турли бурчакларидан, турли соҳа вакиллари томонидан йўлланаётган хатлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Уларнинг салмоқли қисми «Ишонч» ҳуқуқий маслаҳатхонаси»га тегишлидир. Фуқаролар ўзлари учун ғоятда зарур бўлган саволларни мутахассисларимизга, ҳуқуқшуносларга йўллаб, тўлақонли жавоб олаётганликларини маълум қилиб бораётганлиги биз учун ғоятда қувончлидир. Бу одамларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, ҳақ-ҳуқуқини таниш ва уни ҳимоя қила олишларида муҳим рол ўйнамоқда.

Қуйида газетхон илтимосига кўра энг сўнгги кунларда олинган саволларга ҳуқуқшунослар жавоби эълон қилинаяпти.

Саволингизга ТДЮИнинг хўжалик ва меҳнат ҳуқуқи кафедраси ўқитувчиси Гулноза Сатторова жавоб беради

***САВОЛ:** Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари томонидан аҳолига тўланадиган нафақалар ва бошқа ижтимоий ёрдам турларининг тайинланиши ва тўланиши ҳақида батафсил маълумот беришингизни сўраймиз.*

С.АЛИМОВА,
Тошкент шаҳри

ЖАВОБ: Амалдаги қонунчиликка кўра фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари орқали аҳолига пуллик моддий ёрдамлар ва бир нечта нафақалар тайинланмоқда. Бундай тўловлар аниқ манзилли бўлганлиги учун фақат ҳақиқатда бундай ёрдамга муҳтож бўлган оилаларга тайинланади.

Фуқаролар йиғини томонидан энг кўп тайинланадиган нафақалардан бири, бу болали оилаларга бериладиган нафақадир. Бундай нафақаларнинг тайинланиши 1996 йил 10 декабрдаги «Болали оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш тўғрисида»ги Президент Фармонига асосланиб, уни тўлаш қоидалари Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 10 декабрдаги «Болали оилаларни ижтимоий қўллаб қувватлашни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 437-сонли қарори билан тасдиқланган вояга етмаган болалари бўлган оилаларга нафақалар тўлаш тўғрисидаги Низомда акс эттирилган.

Ушбу Низомга кўра бир болали оилаларга энг кам иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида нафақа тайинланади. Икки нафар болали оилаларга энг кам ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдорида;

Уч болали оилаларга энг кам ойлик иш ҳақининг 140 фоизи миқдорида;

Тўрт ва ундан ортиқ болали оилаларга энг кам иш ҳақининг 175 фоизи миқдорида нафақа тайинланади.

Амалдаги қонунчиликка биноан ногирон болалари бўлган, ота-онаси бўлмаган болалар қариндошлар томонидан тарбияланаётган, ота-онадан бири ёки иккаласи ҳам ногирон бўлган, шунингдек,ота-онанинг бири ёки ҳар иккаласи ишсиз бўлганда ва иш қидирувчи сифатида меҳнат бўлимида ҳисобда турган оилаларга нафақа тайинлашда устунлик берилган.

Мазкур нафақа 6 ой муддатга тайинланади ва тўланади. Бу муддат тугагач, оила нафақа тўлашни янги муддатга давом эттиришни сўраб мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Нафақа тайинлашни сўраб ариза берган фуқаролар ўз аризасида мурожаат қилишининг сабабларини, шунингдек оила аъзолари оладиган даромад миқдорини кўрсатишлари керак бўлади:

– оила таркиби ҳақида турар жойидан маълумотнома;

– болаларнинг туғилганлик гувоҳномаларидан кўчирма нусхаси;

–васийлик (ҳомийлик)да бўлган болаларга васийлик ўрнатган органнинг қароридан кўчирма нусхаси:

– 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган боланинг ўқиётганлиги ва стипендия олмаётганлиги тўғрисида маълумотномалар тақдим этилади. Ўзини-ўзи бошқариш органининг талаби бўйича аризачи оила аъзоларининг даромади ҳақида маълумотнома тақдим қилиши керак.

Оиланинг нафақага муҳтожлигини аниқлаш учун махсус комиссия тузилади ва у ариза бергандан бошлаб икки ҳафта муддат давомида оиланинг моддий ва мулкий ҳолатини кўздан кечиради ва шу муддат охирида нафақа тайинлаш ёки рад этиш ҳақида хулоса беради. Нафақа тайинлаш ҳақидаги қарор фуқароларнинг шаҳарча, қишлоқ, овул ёки маҳалла йиғинларида очиқ овоз бериш орқали қабул қилинади. Йиғин қатнашчиларининг кўпчилиги овоз берса, қарор қабул қилинган ҳисобланади. Моддий жиҳатдан болаларнинг жисмоний, ақлий ва руҳий, ахлоқий юксалишини таъминлай оладиган оилаларга нафақалар ва моддий ёрдам тайинланмайди.

Кейинги ижтимоий ёрдам турига кирадиган оилаларга тайинланадиган ойлик пул тўловларидан бири – моддий ёрдамдир.

Моддий ёрдам тўловлари 1994 йил 23 августдаги 938-сонли «Кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялашни кучайтиришга оид тадбирлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан жорий қилинган бўлиб, уни тайинлаш ва тўлаш тартиби Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 24 августида 434-сонли «Кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоя қилишни ташкил этиш масалалари тўғрисида»ги қарори билан тасдиқланган. Кам таъминланган оилаларни ҳисобга олиш, уларга моддий ёрдам тайинлаш ва тўлаш тартиби алоҳида Низомда кўрсатилган. Ушбу Низомга кўра, объектив, яъни ўзига боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра, оиланинг биринчи навбатдаги эҳтиёжларини таъминлай олмайдиган кам даромадли оилалар ва ёлғиз фуқароларга (балоғатга етмаган болалари бўлган кўп болали оилалар, боқувчиси ногирон бўлса ёки боқувчиси меҳнат қобилиятини қисман йўқотган сурункали касалга чалинган шахсларнинг оилалари, ишсизларнинг оилалари, ёлғиз пенсионерлар ва бошқа ёрдамга ўта муҳтож оилалар)га ҳар ойлик моддий ёрдам тайинланиши мумкин.

Нафақа 3 ойга тайинланади ва тўланади. Ушбу муддат тугагач, агар оилада моддий аҳвол яхшиланмаган бўлса, ёрдам белгиланган янги муддатга тайинланиши мумкин.

Моддий ёрдам тайинлашда юқорида кўрсатилган болали оилаларга нафақа тайинлаш тартиби қўлланилади, яъни оиланинг мухтожлик даражасини аниқлайдиган махсус комиссия тузилиб, 2 ҳафта ичида оиланинг моддий ва мулкий аҳволи ўрганилади. Сўнг комиссия хулосаси фуқаролар йиғини (йиғилиши)га овозга қўйилади. Йиғин иштирокчиларининг кўпчилиги овоз берса, моддий ёрдам тайинланади ва тўланади. Ҳар бир муайян оила учун ҳар ойлик тўловлар миқдори фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари томонидан мустақил равишда, шу мақсадлар учун уларнинг ҳисоб варақаларида мавжуд бўлган маблағлардан келиб чиққан ҳолда аниқланади. Моддий ёрдамнинг миқдори энг кам ойлик иш ҳақининг 1,5 дан 3 бараваригача миқдорда белгиланиши керак.

Бюджет ҳисобидан тўланадиган нафақаларнинг яна бир тури – ишламаётган оналарга фарзанди икки ёшга тўлгунига қадар бола парваришлаш даврида тайинланадиган нафақадир. Бундай нафақани тайинлаш ва тўлаш тартиби Адлия вазирлиги томонидан 2002 йилнинг 14 мартида рўйхатга олинган ишламаётган оналарга икки ёшга тўлмаган фарзандларини парваришлаш даври учун нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низомга кўра амалга оширилади. Ушбу Низомга кўра икки ёшга етмаган бола тарбияси билан машғул бўлган ишламаётган (меҳнат шартномаси асосида) шахс сифатида нафақа олиш ҳуқуқига қуйидагилар эга бўладилар:

а) ишламаётган оналар ёки улар ўрнини босаётган шахслар (боланинг онаси, бувиси, фарзандликка олган шахс, васий ва бошқалар);

б) тўлов – контракт асосида олий, ўрта махсус касб-ҳунар ўқув юртларининг кундузги бўлимида таълим олаётган ишламаётган оналар ёки уларнинг ўрнини босувчилар (бола парвариши билан бевосита шуғулланаётган шахслар);

в) якка тартибдаги тадбиркорлик билан шуғулланаётган юридик шахс бўлмаган деҳқон хўжалигида аъзо сифатида ишлаётган оналар (уларнинг ўрнини босаётган шахслар).

Нафақа тайинлашни сўраб фуқаролар ўзини-ўзи бошқариш органларига ариза билан мурожаат қилишлари керак бўлади. Қишлоқ, шаҳарча, овул, маҳалла фуқаролар йиғинининг ёки у ваколат берган комиссиянинг нафақа тайинлаш тўғрисидаги қарори нафақа тайинланиши учун асос бўлади.

Нафақа миқдори болалар сонидан қатъий назар энг кам ойлик иш ҳақининг 200 фоизни ташкил қилади ва 12 ой муддатга тайинланади.

Фуқаро муддат тугашига бир ой қолганда маҳалла қўмитасига такроран ариза бериши мумкин. Бунда ариза кўриб чиқилиб, нафақа тайинлаш тўғрисида янгидан қарор қабул қилинади. Нафақа тайинлаш тўғрисидаги аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади:

– бола туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома нусхаси;

– меҳнат дафтарчасининг нусхаси (аввал ишлаган бўлса);

– ариза беришдан олдинги 12 ой давомида оиланинг даромадлари ҳақида маълумотнома;

– боланинг ногиронлиги (агар ногирон бола бўлса) ҳақида тиббий маслаҳат комиссияси (ВКК)нинг хулосасидан нусха:

– никоҳ бекор бўлгани (бекор бўлган бўлса) ҳақида суд қарори;

– боланинг онаси бўлмаганда (бола парваришини амалга ошираётган шахс) боланинг онаси йўқлиги тўғрисидаги маълумотнома.

Икки ёшга тўлмаган фарзанд парвариши даврида боланинг онасига (унинг ўрнини босувчи бошқа шахсга) нафақа оиланинг даромадлари эътиборга олингани ҳолда тайинланиши мумкин. Яъни моддий жиҳатдан етарли таъминланган оналарга бу нафақа тайинланмаслиги ҳам мумкин.

Айрим ҳолларда оиланинг даромади даражасидан қатъи назар нафақа тайинланади. Бу қуйидаги ҳолларда:

1) тўлиқ бўлмаган (отаси ёхуд онаси йўқ оилада) оилада болани тарбиялаётган ота ёки онага;

2) ногирон болани тарбиялаётган оналарга (қайси боласи ногирон эканлигининг аҳамияти йўқ).

Оиланинг умумий даромади тақсимланганида унинг ҳар бир аъзосига энг кам ойлик иш ҳақининг 150 фоиздан кам даромад тўғри келадиган ҳолларда оила кам таъминланган деб ҳисобланади.

Ариза аризачининг бевосита иштирокида кўриб чиқилиши шарт.

Ёш оилаларга бериладиган моддий ёрдам, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари орқали бериладиган ижтимоий ёрдамнинг яна бир тури бўлиб, уни тайинлаш ва тўлаш тартиби Адлия вазирлиги томонидан 1999 йил 7 майда рўйхатга олинган. Моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга муҳтож бўлган ёш оилаларга кўрсатиладиган маблағларни ташкил топтириш ва сарфлаш тартиби тўғрисида»ги Низомга кўра амалга оширилади.

Ушбу Низомга кўра ёш оилаларга бир марталик қайтариб олинмайдиган моддий ёрдам шаклида, фоиз олинмайдиган қарз бериб туриш тарзида ёки бошқа шаклларда моддий кўмак берилиши мумкин. Кўрсатиладиган беғараз ёрдам миқдори, бериладиган фоизсиз қарз, ундан фойдаланиш тартиби ва муддатлари фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари томонидан белгиланади. Бундай ёрдамни олишда келин ёки куёв ногирон бўлса, қариндошлари ва бошқа ёрдам берувчи яқинлари бўлмаса, кам таъминланган оилалардан бўлса, келин ёки куёв фуқаролар йиғини фаолиятида мунтазам иштирок этса, афзалликдан фойдаланадилар. Ёш оила томонидан моддий ёрдам кўрсатишни сўраб берилган ариза фуқаролар йиғини томонидан белгиланган муддатда ва тартибда кўриб чиқилади.

Ва ниҳоят ижтимоий ёрдамнинг охирги тури – бу ёлғиз карияларга ва ногиронларга етказиладиган ижтимоий ёрдамдир.

Бундай ижтимоий ёрдам Адлия вазирлигида 2000 йилнинг 23 февралида 900-рақам билан рўйхатга олинган «Ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронларга ижтимоий ёрдамни етказиш тартиби»га кўра амалга оширилади. Ушбу тартибга кўра «қўшимча манзилли ижтимоий ёрдам» Республикада ўрнатилган пенсия ёшига етган (аёллар – 55 ёш, эркаклар – 60) ва ундан юқори ёшда бўлган Ўзбекистон фуқароси, ёшидан қатъи назар I ва II гуруҳ ногирони – алоҳида уйда, хонадонда, ётоқхонада яшаса ва фарзандлари (жумладан боқиб олган фарзанди), ота-онаси, эри (хотини), қаровчиси, ҳомийси бўлмаган қўшимча манзилли ижтимоий ёрдамга муҳтож ёлғиз кекса, пенсионер ва ногирон» деб тан олинган шахсларга кўрсатилади.

Ижтимоий ёрдамга муҳтож бўлган бошқа кекса, пенсионер ва ногиронларга қўшимча ижтимоий ёрдам қуйидаги ҳолларда кўрсатилиши мумкин:

– фуқароларнинг яшаб турган маъмурий ҳудудда (маҳалла, овул, қишлоқ ва бошқа) яшаб, аммо уларга доимий равишда турли хил кўринишдаги моддий ёрдам кўрсатиш имконига эга бўлмаган қариндошлари бўлса;

– уларнинг фарзандлари ёхуд ота-онаси, эри (хотини) узоқ муддатга мажбурий даволанаётган ёки озодликдан маҳрум қилинган бўлсалар;

– кекса, пенсионер ва ногирон - эр-хотини бўлиб бирга яшаётган бўлса ва қариндошлари бўлмаса;

– ногирон бола билан биргаликда яшаётган бўлса.

Ёлғизларни рўйхатга олиш ва уларга қўшимча ижтимоий ёрдам кўрсатиш қуйидаги ҳужжатлар асосида амалга оширилади;

– ёлғиз кекса, пенсионер, ногироннинг аризаси ёки фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли)нинг тавсияси;

– ёлғизнинг яшаш шароити ва моддий ҳолатини ўрганганлик тўғрисида далолатнома;

– ёлғиз фуқаро уйда ижтимоий хизмат кўрсатилишига муҳтож бўлган ҳолатда унга, унинг ўзгалар парваришига муҳтожлиги ҳақида ТМК ва ТМЭК хулосаси, ижтимоий таъминот бўлими томонидан расмийлаштирилади.

Туман (шаҳар) ижтимоий таъминот ва фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари ёлғиз фуқаролар рўйхатига олингандан сўнг, қабул қилинган ҳудудий «Ёлғиз кексалар, пенсионер ва ногиронларни манзилли ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш» дастурларига асосан уларга ижтимоий ёрдамнинг аниқ турларини кўрсатишни ташкиллаштирадилар.

Саволингизга Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси бош мутахассиси Йўлдош Аҳмедов жавоб беради

***САВОЛ:** 35 йиллик иш стажига эгаман. Шундан 2 йил болалар боғчасида тарбиячи бўлиб ишлаганман. 33 йил эса болалар ва ўсмирлар ижодиёт марказида тўгарак раҳбари бўлиб ишлаб келдим. Тўгарак раҳбари вазифасида ишлаган ходимларга компенсация тўланмайди, дейишяпти. Шу тўғрими? Шу ҳақда батафсил маълумот берсангиз.*

Х.АТАЖАНОВА,
Урганч шаҳри

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги қарорлари асосида тасдиқланган уй-жой коммунал хизматлар ҳақи бўйича компенсация пул маблағларини тўлаш механизми ҳақидаги Низом асосида уй-жой коммунал хизматлар ҳақи бериладиган имтиёзлар ўрнига 2003 йил 1 апрелдан компенсация пули маблағлари тўлаш киритилган ва у республикада ўрнатилган энг кам иш ҳақининг 45 фоиз ҳисобида ҳар ойда қуйидагиларга бериб борилади:

– барча турдаги умумтаълим мактабларининг педагоглик маълумотига эга ўқитувчилари, директорлари, ўқув ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари, тарбиячилари, концертмейстерларига;

– академик лицей, касб-ҳунар коллежлари ва ўрта махсус таълим муассасалари педагоглик маълумотига эга ўқитувчилари, директорлари, ўқув ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари, ишлаб чиқариш усталари, психологлари, методистлари, тарбиячилари, концертмейстерлари;

– педагоглик маълумотига эга меҳрибонлик уйлари тарбиячилари, директорлари, ўқув ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари, психологларига;

– педагоглик маълумотига эга бўлган тарбиячилар, ўқитувчилар, мудирлар, директорлар, ўқув ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари, мактабгача таълим муассасаларининг психологларига;

– педагоглик маълумотига эга ва тренерлик иши олиб борган мактабдан ташқари таълим муассасаларининг ўқитувчилари, тарбиячилари, тренер ўқитувчилари, директорлари, ўқув ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари, инструктор методистларига;

– Олий ўқув юрти профессор-ўқитувчилари таркиби, ректорлари, ўқув, илмий ва маънавий-маърифий ишлар бўйича проректорларига, филиалларнинг директорлари, ўқув, илмий ва маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосарлари, илмий котиблар, ишлаб чиқариш усталари, ҳисоб маркази бошлиқлари, инженерларига;

– юқорида айтиб ўтилган ходимлар тоифасига кирувчи педагоглик ва илмий педагоглик стажи 10 йилдан кам бўлмаган пенсионерларга ҳам тўланади.

Амалдаги қонунчиликка биноан болалар ва ўсмирлар ижодиёт марказида тўгарак раҳбарларига компенсация пул тўловлари бериш назарда тутилмаган.

Бугунги кунда халқимиз осойишталиги ва тинч-тотув турмуш тарзини таъминлашда ички ишлар органлари ходимларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Айниқса, бу борада профилактика инспекторлари кечаю кундуз сергаклик билан ҳаракат қилишаётганини алоҳида таъкидлаш зарур.

Жумладан, Қарши тумани ИИБ га қарашли 32-сонли милиция таянч пункти профилактика инспекторларининг атрофда яшовчи аҳоли билан ҳамда маҳалла оқсоқоли, педагог-тарбиячи, хотин-қизлар қўмитаси, ярашув комиссиялари билан ҳамкорликда олиб борилаётган ишлари диққатга сазовордир.

Зиммаларига юкланган вазифани адо этишда масъулият билан ёндошаётганлари боис ҳар бир ҳаракат муваффақиятлар гарови бўлмоқда. Ана шундай муваффақиятлардан бири республика миқёсида милиция таянч пунктлари ўртасида бўлиб ўтган кўрик- танловда таянч пунктига омад кулиб боққанидир. Танловда 32-сонли таянч пунктининг фаолияти ҳар томонлама ибратли деб топилиб, биринчи ўринга сазовор бўлишди ва енгил автомашинани қўлга киритишди.

Суратларда: таянч пункти ходими милиция майори Нурилло Бердимуродов; таянч пунктининг умумий кўриниши.

Ш.СУЛТОНОВ
олган суратлар

Саволларингизга ТДЮИ ўқитувчиси Гулнора Муродова жавоб беради

***САВОЛ:** Касб касалликлари рўйхатига қандай зарар билан боғлиқ бўлган касалликлар киради.*

А.ТОЖИЕВ,
Чироқчи тумани

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11-майдаги 249-сонли қарорининг 6-иловасида «касб касалликлари рўйхати» кўрсатилган:

1. Заҳарли кимёвий моддалар таъсирида пайдо бўладиган касалликлар;

2. Саноат аэрозоллари ва чанглари таъсирида пайдо бўладиган касалликлар;

3. Физик таъсирлар натижасида пайдо бўладиган касалликлар;

4. Алоҳида аъзолар ва тизимларнинг жисмоний зўриқиши ва толиқиши туфайли келиб чиққан касалликлар;

5. Биологик омиллар натижасида келиб чиқадиган касалликлар;

6. Кимёвий синтетик моддалар (шу жумладан, пестицидлар) дори-дармонлар, вакциналар, биологик табиий моддалар, ўсимлик ва ҳайвонот чанглари таъсирида пайдо бўладиган касалликлар;

7. Иш жойида концероген моддалар таъсирида пайдо бўладиган янги ўсимталар.

Касб касаллигига нафақат рўйхатда кўрсатилганлари, балки уларнинг қолдиқлари ва асоратлари ҳам киради. Рўйхатда маълум зарарнинг таъсир қиладиган шароитда қанча ишлаш кераклиги ҳақида ҳеч қандай талаб йўқ. У ёки бу касалликнинг касбга боғлиқ эканлигини тиббий-меҳнат экспертиза комиссиялари касалликни келтириб чиқарувчи барча ҳолатларни ўрганиш асносида ҳал қиладилар.

***САВОЛ:** Қонунга мувофиқ қайси жисмоний шахслар ер солиғидан озод этиладилар.*

Қ.СОТИМОВ,
Оққўрғон тумани

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодексининг 102-моддасига асосан қуйидаги жисмоний шахслар ер солиғидан озод қилинадилар;

1) яйлов чорвачилигининг чўпонлари, йилқибоқарлари, механизаторлари, ветеринар врачлари ва техниклари, бошқа мутахассислари ва ишчилари;

2) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлганлар, учала даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланганлар, 1941-1945 йиллардаги уруш ногиронлари ва қатнашчилари;

3) хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар;

4) ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари – хизмат муддатида;

5) I ва II гуруҳ ногиронлари;

6) ёлғиз пенсионерлар;

7) боқувчисини йўқотган кўп болали оилалар;

8) концентрацион лагерларнинг собиқ ёш тутқунлари, Чернобил АЭСидаги фалокат оқибатларини тугатишда иштирок этган шахслар;

9) кўчириб келтирилган фуқаролар келиб жойлашган ер участкалари бўйича – ер участкалари берилган вақтдан эътиборан беш йилгача.

Саволингизга алоқа ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитаси ҳуқуқшуноси Абдувоҳид Аҳмедов жавоб беради

***САВОЛ:** Соғлиғига етказилган зарар ҳақида ва бунга зарар етказувчи томонидан тўланадиган маблағ ҳақида тушунтириш беришларингизни сўраймиз.*

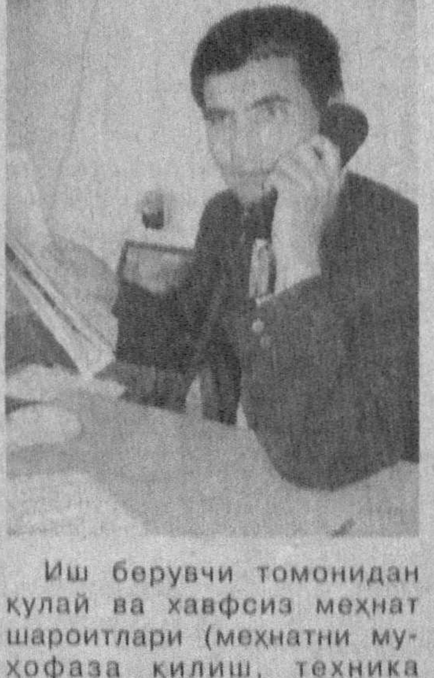

ЖАВОБ: Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касалликларига чалиниши ёки саломатликнинг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни иш берувчилар томонидан тўлаш билан боғлиқ масалалар Меҳнат Кодексининг 187-197 моддаларига мувофиқ ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 1 февралдаги 48-сон қарори билан тасдиқланган «Қоидалар»га асосан кўриб чиқилади ва ҳал этилади.

Иш берувчи томонидан қулай ва хавфсиз меҳнат шароитлари (меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги, саноат санитарияси ва шу каби қоидаларга риоя қилмаслик) яратиб берилмагани оқибатида олинган меҳнат жароҳати иш берувчининг айби билан содир этилган деб ҳисобланади.

Ишлаб чиқаришда содир бўлган бахтсиз ҳодиса ҳақидаги далолатнома, суд ҳукми ёки қарори, прокуратура, тергов ва суриштирув идораларининг қарори, меҳнат-техника инспекторининг ёки бошқа мансабдор шахс (орган)-ларнинг хулосаси, касб касаллиги тўғрисидаги тиббий хулоса, айбдор шахсларга нисбатан маъмурий ёки интизомий жазо бериш тўғрисидаги қарор, меҳнат жароҳати туфайли ходимга вақтинча меҳнатга лаёқатни йўқотганлик учун нафақа тўловлари билан боғлиқ харажатларни қоплаш хусусидаги касаба уюшмалари ва ижтимоий суғурта жамғармаси идоралари қарорлари ва шу каби бошқа ҳужжатлар, шунингдек, гувоҳларнинг кўрсатмалари иш берувчининг ходимга етказилган зарар учун айбдорлигини ва жавобгарлигини исботловчи далиллар бўлиши мумкин.

Ходимнинг (жабрланувчининг) қўпол эҳтиётсизлиги зарарнинг (жароҳатнинг, касалликнинг) келиб чиқишига ёки унинг кўпайишига сабаб бўлган тақдирда, зарарнинг тўлов миқдори жабрланувчининг айби даражасига қараб тегишли равишда камайиб боради.

Жумладан, Меҳнат Кодексининг 189-моддасида белгиланишича ходимнинг соғлиғига меҳнатда майиб бўлиши, касб касаллигига чалиниши ёки у ўз меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда соғлиғининг бошқача тарзда шикастланиши сабабли етказилган ҳар қандай зарарни, иш берувчи, башарти зарар унинг айби билан келиб чиқмаганлигини исботлаб беролмаса, товон пули тўлаши шарт эканлиги назарда тутилган.

Меҳнат Кодексининг 190-моддасига биноан, ходимнинг соғлиғига етказилган зарар учун иш берувчи томонидан қилиниши шарт бўлган тўловлар жумласига қуйидагилар киради:

1. Жабрланувчининг меҳнатда майиб бўлишига ёки меҳнат жароҳати туфайли ходим соғлиғига етказилган зарар (шикастланиш)нинг оқибатида йўқотилган меҳнатга лаёқатсизлик даражасига қараб аниқланадиган иш ҳақи (ёки унинг тегишли қисми) миқдорида жабрланувчига тўланиши шарт бўлган ҳар ойлик пул тўловлари;

2. Ходимнинг соғлиғига шикаст етиши ёки касб касаллигига дучор бўлиши билан боғлиқ қўшимча харажатларнинг пуллик компенсацияси;

3. Қонунчилик ҳужжатларида, жамоа шартномаларида ва томонларнинг (иш берувчи билан ходимнинг) ўзаро келишуви асосида белгиланган миқдордаги бир йўла бериладиган нафақа тўловлари;

4. Шунингдек, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолатларда ва белгиланган тартибда маънавий зарарнинг ўрнини қопловчи пуллик компенсациялари.

Зарарни қоплаш учун тўланадиган пул маблағлари миқдори турмуш даражасининг ошиб бориши муносабати билан қонунчиликда белгиланган тартибда индексация қилинади.

БАЛЛИ, САЙЁРА

Жиззах вилоят халқ таълими бошқармасида сўнгги 4-5 йил давомида «Ижодкор ўқитувчилар» вилоят кўрик-танлови ўтказиб келиняпти. Яқинда Ғаллаорол туманидаги

Иқтидор

болалар мактаб-лицейида танлов бўлиб ўтди. Унда 50 нафарга яқин ижодкор ўқитувчилар ўз ижод намуналари билан иштирок этишди. Жиззах шаҳридаги Фурқат номли 14-мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Сайёра Эргашева кўрик-танловнинг ғолиби деб топилиб, республика босқичига йўлланма олди.

Б. НОРҚУЛОВ олган сурат

«ДЕВ БИЛАН ПАКАНА»

Республика киночилар уйида «Дев билан пакана» бадиий фильмининг рус тилидаги талқини тақдимоти бўлиб ўтди. 2003 йилда таниқли кинорежиссёр Жаҳонгир Қосимов томонидан «Ўзбекфильм» киностудиясида суратга олинган ушбу фильм томошабинларда катта қизиқиш уйғотган эди.

«Дев билан пакана» - Полвон ва Зулфиқор исмли икки йигит ҳақидаги фильм бўлиб, уларнинг тасодифий учрашуви кейинчалик дўстликка айланиб кетади. Фильм қаҳрамонларининг феъл-атвори икки хил бўлса-да, уларни самимийлик ва эзгулик хислатлари бирлаштиради.

Фильм комедия жанрида яратилган. Томошабин фильм давомида яхшилик ва очкўзлик, самимийлик ва ҳасадгўйлик, ҳалоллик ва айёрлик ўртасидаги зиддиятларни ҳис этади.

Шуниси эътиборлики, фильмнинг русча талқинига ҳам асосий ролларни ижро этган актёрлар - Обид Асомов, Нодир Сайидалиев, Фотиҳ Жалолов, Дилбар Икромова ва бошқалар овоз берган.

(ЎзА)

Болалар келажагига—катталар масъул

Механизатор Абдурасул кеча энг яхши кўрсаткичга эришди.

Оқшомга яқин уйига қайтганида дарвоза остонасидан ўтмасданоқ уч ёшли қизи Дурдона ичкаридан чопқиллаб чиқиб бўйнига осилди.

«БИЗДА БОҒЧАЛАР ЁПИЛМАЙДИ»

– Мен ачамларникига (бувимникига) бориб ухлаб келдим, - деди мақтаниб. Абдурасулнинг хотини Турсуной бошқа тумандан келин бўлиб тушган. Қайнонаси уч кун илгари меҳмон бўлиб набираларидан хабар олишга келганида Дурдонани олиб кетишга, тоғаси ва унинг ўғил-қизлари жуда соғинишганлигини, албатта, бошлаб келишни тайинлаб юборишганликларини айтиб изн сўраганди.

– Мени соғиндингизми? Мен ачамларникида ухлаб ётганимда сизни кўрдим. Сиз ҳам мени кўрдингизми – тушини эслаб сўради қизча.

– Йўқ, қизим, сени кўрмадим, машина ҳайдайвериб роса чарчаб ухлаб қопман.

– Ёлғончи, бекорларни дебсиз. Нега бўлмаса машинангизни дарвозамиз олдига ҳайдаб келиб мени чақириб олдингиз!

Турсуной опа боланинг суҳбатларини тинглаб ва қизалоғининг бувисиникида кўрган тушини эслаб ростга йўяётганлигига шарақлаб кулди:

– Даданг ёлғончи эмас, қизим, ҳазиллашяптилар, холос.

– Тўғри, аянг рост айтяптилар, она қизим, ҳазиллашдим, холос. Мен ҳам сени тушимда кўрганман.

– Дадам ёлғончилар, дадам ёлғончилар, - чапак чалиб кулди Дурдона.

Олимларнинг таъкидлашларича, болаларнинг, айниқса, қизалоқларнинг энг маҳмадона бўладиган палласи гапиришга эндигина ўрганган уч-тўрт ёшларига тўғри келаркан. Беш-олти ёшларидан бошлаб ақлари тўлишиб, уятчанлик фазилатини касб этиб боришаркан. Шу боисдан бўлса керакки, уч-тўрт ёшларида роса ўйинга уста саналган, ҳатто, катталарда улғайса раққоса бўлармикан, деган тасаввур уйғотган қизалоқлар ҳам ана шу паллага етганларида кутилмаганда ўйин тушишни тўхтатиб қўйишади. Ҳозиргина айтиб ўтилганидек, жиблажибондек сайроқи бўлган Дурдона эса дадаси уйга кириб тўшакка ёнбошлаганида ҳам онасининг «қўй, энди дадангнинг бошларини оғритишни бас қилгин», дея дакки беришларига қарамасдан атиги икки кун бувисиникида бўлганида кўрганларини айтишдан тўхтамасди.

– Тоғамнинг ўғли Содиқ бор-ку, Содиқ, сиз доим бу боланинг ўнг қулоғи чапдагисидан катта деб масхара қиладиган бола. Ўша Содиқчи, боғчага бормай қўйибди.

– Агар Содиқ боғчага бормаётган бўлса, янаям ёмон бола экан. Энди чап қулоғиям каттариб кетади. Кўчадагилар шалпанг қулоқ бола экан, деб кулишади, – Абдурасул қизининг гапига хос гап қилди.

– Йўқ, Содиқ опош бола, - дадасининг ноҳақдан ўртоғини қоралаётганига қарши кескин эътироз билдирди Дурдона. – Боғчалари бекилиб қопти. Боғчаларига борса олмапти. Энди ўзларингизни уйларингизда ўйнайсизлар, дейишипти опалари.

– Қизингиз қишлоғимиздаги боғча ишламай қўйганлигини айтяпти, шекилли, – паловни қозондан сузиб келиб дастурхонга қўяётган Турсуной изоҳ берди: – Аям келганларида Содиқжон қатнаётган боғча ишламай қўйганлигини, хўжалик раҳбарлари етарли шароит яратиб беришмаганидан ёпилиб қолганлигини айтгандай бўлгандилар.

Аясининг сўзларига кўзларини катта-катта очиб, киприкларини пирпиратиб қулоқ солиб турган Дурдона дадасига ялинганнамо деди:

– Бизнинг боғчамизниям беркитиб қўйишмасмикан энди. Жон, дадажон, айтинг, бизнинг боғчани беркитишмасин. Боғча опаларимиз жуда ҳам яхши. Бизга роса қизиқ-қизиқ эртаклар айтиб берадилар. Ўйинчоқларимиз ҳам кўп. Гулнафис, Раъно, Ҳилола—ҳамма ўртоқларим яхши, бирга-бирга ўйнаймиз, ўйинга тушишни, ашула айтишни ўрганамиз. Агар беркитиб қўйишса, дугоналаримнинг уйи узоқ. Қандай қилиб топиб бориб ўйнайман?

– Бунақа ваҳима гапларни қаердан топдинг? - кулиб деди Абдурасул. – Бизда боғча – ясliларимиз ёпилмайди. Хўжалигимиз бой, қолаверса, ҳамма нарса етарли. Сизлар мазза қилиб боғчаларингизга қатнайверасизлар.

... Юқоридаги воқеа айнан худди ана шундай тарзда юз берганми ёки йўқ, бировнинг кафолат беришлиги қийин, лекин жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Фаридахон Аҳмедова билан боғча-яслилар фаолияти, келажагимиз эгалари ҳисобланмиш кичкинтойлар ҳақида қилинаётган ғамхўрлик мавзусидаги мулоқотимиз чоғида механизаторлардан бири қариндошлариникига меҳмонга борган қизалоғи ана шунақа гап топиб келганлигини айтиб берганлигини эслади. Хўжалик бошқаруви ва касаба уюшма қўмитаси истиқболимиз эгаларининг замонамизга мос кишилар сифатида вояга етишлари учун шарт-шароит яратиш чораларини кўрмоқдалар. Хўжалик ҳудудидаги деярли барча қишлоқларда болалар боғчалари фаолият кўрсатмоқда. Боғчаларнинг номлари ҳам бир-бировидан ёқимли: «Ширинтой» , «Юлдуз», «Бинафша» мактабгача тарбия муассасаларида 140 нафардан, «Умид» болалар боғчасида эса 150 дан ортиқ кичкинтой камолга етишмоқда.

Мана биз «Ширинтой» болалар боғчасидамиз. Энг аввало боғча биносининг кўриниши кишига завқ бағишлайди. Иморат қуюқ манзарали ва мевали дарахтлар оралиғида жойлашган. Бу ёзнинг ҳар қандай жазирама иссиқда ҳам кичкинтойларни мириқиб ўйнаб-кулишларига имконият яратади. Ҳовлидаги гул ва райҳонлар бу сўлим манзарага янада файз киритган. Бино деворларидаги чиройли расмлар кичкинтойларнинг табиат билан янада яқинроқ танишишларига, унга меҳр-муҳаббат қўйишларига ёрдам беради.

– Бизда ҳеч қачон боғчалар ёпилмайди, - деди суҳбатимиз якунида хўжалик раҳбари. – Балки улар янада ривож топади. Сабаби, ишлаб чиқаришимиз тобора тараққий топиб бормоқда. Бу борада ҳали улкан ниятларимиз бор. Уларни амалга ошириш учун ҳам моддий, ҳам маънавий захираларимиз етарли.

О.ЖУМАНАЗАРОВ

Бор бўл, оқибат!

Бир-бировга меҳр кўргазиш, шафқатли ва мурувватли бўлиш - инсоний фазилат. Юз-кўзларида кўринмас маъюслик акс этган болажонларга боқиб, қалбингда ногоҳоний туйғулар жунбушга келади, кўнгилни қандайдир маҳзунлик эгаллайди.

Тақдир бешафқат, ҳаёт йўллари бир текис эмас. Олам-олам орзулар билан орзиқиб фарзанд кутасан. Дунёи бебаҳо мурғаккина гўдак ногирон туғилади. Ёки бахтсиз тасодиф туфайли майиб-мажруҳ бўлиб қолади.

Ғам-андуҳ чекканинг билан фойдаси йўқ. Ҳаммаси яратганнинг иноятидан. Тақдирга тан беришга тўғри келади. Гоҳида сўзлаш, фикрлаш, юриш қобилиятидан маҳрум бўлиб қолган норасидаларни кўриб кўзларингга ёш келади.

«ШАБАДА»ДАН ЭСГАН ЭПКИНЛАР

- Кўнгил ҳамиша меҳрга ташна, - дейди Хива шаҳридаги ихтисослашган «Шабада» болалар боғчаси мудираси, халқ таълими аълочиси Султонпошша Қўшжонова. - Ўксиган кўнгиллар мурувват офтобидан мунаввар. Муҳтожларнинг бошини силаган киши ҳеч қачон хорлик кўрмайди.

Қадимий шаҳардаги болалар боғчасида 150 нафар кичкинтой тарбияланмоқда. Улардан 40 нафари жисмонан нуқсони бор болалар. Туман ҳокимлиги ва халқ таълими бўлими раҳбариятининг саъй-ҳаракати туфайли бу мактабгача тарбия муассасасида ногирон болаларни тарбиялаш йўлга қўйилди.

Боғчада туғма ногирон болаларнинг униб-ўсишлари учун ҳамма шароитлар яратилган. Саёт қишлоғидан келган Фарида Сафоеванинг таянч ҳаракат тизими, дошёқлик Шихназар Исмоиловнинг оёқ-қўллари яхши ишламайди. Эскиқиётлик Умрбек Саъдуллаев гўдаклигидан мия фалажига учраган. Сўзлаш, эшитиш қобилиятини йўқотган болалар ҳам анчагина.

Ногиронлар доимо шифокорлар назоратида. Улар билан юқори малакали тарбиячи ва тиббиёт ходимлари алоҳида машғулотлар олиб боришади.

- Жисмоний нуқсони бор кичкинтойларнинг тенгдошлари қатори ўйнаб-кулиб яшагилари келади, -дейди тиббиёт ҳамшираси Юлдуз Давлетова. - Уларнинг соғайиб кетишларига кўмаклашиш мақсадида врачлар тавсия этган даволаш-профилактика ишлари амалга оширилади. Витаминли дори-дармонлар берилади, жисмоний даволаш машқлари ўтказилади.

Ногирон болалар билан ишлаш мураккаб ва масъулиятли. Тиббиёт ҳамшираси Мадина Бекжонова, йўриқчи Ирина Рижкова, тарбиячилар Ҳоважон ва Сайёра Машарипова, Ирода Солаева, Наташа Абдуллаева, Ирина Муригина, Дилором Абдуллаева кабилар болажонлар атрофида ҳамиша парвона.

Меҳр ва мурувват йилида кўплаб саҳий, қўли очиқ, мурувватли меҳнат жамоалари ва жамғармалар муассасага хайрия ёрдамлари уюштирдилар.

Хусусан, К.Нуниёзов раҳбарлик қилаётган халқаро «Экосан» жамғармасининг вилоят бўлими хорижда ишлаб чиқарилган иккита ногиронлар аравачаси тақдим этди. «Соғлом авлод учун» жамғармаси томонидан витаминли дори-дармонлар, ҳар хил ўйинчоқлар, гигиена буюмлари етказиб берилди. Туман деҳқон-фермерлар уюшмаси қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаб турибди. Тадбиркорлар ўзларининг саховатларини аямай, моддий жиҳатдан қўллаб-қувватламоқдалар. Тумандаги «Заунгур газ қувурлари» бошқармаси жамоаси мактабгача тарбия муассасасини сифатли қилиб таъмирлаб берган.

Қадимий ва ҳамиша навқирон Хиванинг қоқ марказида жойлашган «Шабада» болалар боғчасидан меҳр-мурувват, ҳиммат-саховат, яхшилик ва эзгулик шабадалари эсиб турибди.

И. ИСОМИДДИНОВ

Рангтасвир

ГЎЗАЛ МАНЗАРАЛАР УСТАСИ

Ўзбекистон Бадиий академиясининг Марказий кўргазмалар залида мусаввир Абдували Мўминов асарларининг кўргазмаси очилди. Мўйқалам соҳиби Ўзбекистоннинг гўзал табиатини бетакрор бўёқларда акс эттиради. Унинг асарлари нафақат маълум манзарани, балки рассом туйғулари, қалб ҳароратини, унинг атроф-муҳитга шахсий муносабатини ҳам ифодалайди. Уларда Ватанга муҳаббат, она юрт сарҳадлари тароватидан фахрланиш, завқланишга чорлаш ҳислари уфуриб туради. Мусаввирнинг мўйқалами «Искандаркўл», «Ангрен тоғи манзараси», «Олтин куз», «Тоғларда оқшом», «Мовий кўл», «Салқин жойлар», «Эрталабки Бойсун», «Кечки Чимён», «Тоғларда баҳор», «Хумсонда оқшом» сингари элликка яқин асарлари фикримизнинг далили бўла олади. «Шамол», «Ой чиқиши», «Ёмғир олдидан», «Виқорли тоғлар», «Зангори кўл», «Ойдин кеча» каби табиатнинг инсон қалбини тўлқинлантирадиган оний лаҳзаларини акс эттирувчи рангтасвир намуналари ҳар қандай санъат ихлосманди эътиборини торта олиши билан ажралиб туради. Рассом шаҳар, қишлоқларнинг кўринишини улардаги диққатга сазовор бинолар билан уйғун ҳолда тасвирлашга интилади. Шундай ижод намуналари қаторига «Самарқанд, Шоҳи-Зинда», «Ғилон», «Бароқхон мадрасаси», «Эски шаҳар»ни мисол қилишимиз мумкин.

А.Мўминов қарийб 40 йилдан буён бадиий тасвирий асарлар яратиб келмоқда. Унинг ўтган вақт мобайнида юртимиздаги ва хориждаги турли кўргазмаларга тақдим этган рангтасвирлари сони 100 дан ошади. Мўйқалам устаси ўз ижод илмини шогирд-талабаларга сидқидилдан ўргатиб келаётган устоз ҳамдир. У узоқ йиллар Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика университети Бадиий-графика факультетида фаолият кўрсатди. Айни кунда Республика рассомлик коллежида ёшларга мусаввирлик санъатидан сабоқ бермоқда.

Мўйқалам устаси А.Мўминов Бадиий академия «Кумуш медали»га муносиб деб топилди.

Баҳром ТОЖИЕВ, санъатшунос

ШАЦКИХ - ТУРНИР ҒОЛИБИ

Украинада машҳур футбол мутахассиси Валерий Лобановский хотирасига бағишлаб иккинчи маротаба ташкил этилган халқаро турнирнинг ярим финалида Максим Шацкихнинг ягона голи эвазига «Сконто» устидан зафар қучган Киевнинг «Динамо» жамоаси яна бош совринга соҳиби бўлди.

Киевликлар асосий учрашувда Молдованинг «Шериф» жамоасига қарши майдонга тушди. Беллашувда ҳисобни Ўзбекистон миллий терма жамоаси ҳужумчиси Максим Шацких очди. Кейин динамочилар рақиб дарвозасига яна учта гол уриб, 4:0 ҳисобида ғалаба қозонди.

Ўтган йили ҳам мазкур турнирда бир пайтлар В.Лобановский мураббийлик қилган жамоа - «Динамо» футболчилари биринчи ўринни эгаллаганди. Ўшанда М.Шацкихнинг финал учрашувида «Шахтёр» дарвозасига киритган голи киевликларга бош совринни келтирганди. Ҳозирча, иккита турнир натижасига кўра, рақиблар дарвозасига учта гол урган футболчимиз тўпурарлар баҳсида пешқадамлик қилмоқда.

(ЎзА)

«БОБОМГА ХАТЛАР» ЧЕТ ТИЛЛАРДА

Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Тўлепберган Қаипбергановнинг «Нариги дунёдаги бобомга хатлар» номли романи китобхонлар орасида тез оммалашди. Орол денгизи муаммосига бағишланган ушбу китоб француз китобхонларига ҳам манзур бўлди.

Таниқли адиба Люса Катала томонидан маҳорат билан таржима қилинган бу асар Парижда кўп нусхада босилди.

Шу муносабат билан асар муаллифи Францияда сафарда бўлиб, таржимон билан учрашди. Унинг хонадонида ўзбек халқининг маданий ёдгорликлари намуналари сақланаётганлигидан ёзувчи беҳад мамнун эди.

«Бобомга хатлар» рус тилига ҳам таржима қилинди. Россияда ўтказилган Ўзбекистон адабиёти ва санъати форумида ана шу янги нашрнинг тақдимоти бўлди.

ДАРЁНИНГ НАРИГИ ҚИРҒОҒИДАГИ ШАҲАР

Сурхондарё вилоятининг маркази бўлмиш Термиз узоқ тарихга эга. Термиз тўғрисида илк маълумотларни қадимги эрон, юнон, араб манбалари ва ўрта осиёлик олимларнинг асарларида учратамиз.

Тарихда шаҳарнинг номи бир неча марта ўзгарган. Грек-македонлар Ўрта Осиёга бостириб келганларига қадар шаҳар «Гарамата» деб аталган.

Соҳибқирон, Александр Македонский Термизни босиб олгач, шаҳар Александрия деб атала бошланди. Эрамиздан олдинги II асрнинг биринчи ярмига оид манбааларда эса у «Деметриус», «Евкратидия» номлари билан аталганини учратамиз.

Фақат маҳаллий феодаллардан бўлган сомонийлар ҳукмронлиги даврида «Шаҳри Сомоний» ва кўп ўтмасдан «Термиз» деб атала бошлангани тўғрисида маълумотлар бор.

«Термиз» сўзи - «дарёнинг нариги қирғоғидаги шаҳар», деган маънони англатади.

А.АЛИЕВ

«Кичкинтой-2004» теннис турнири

ХАЛҚАРО МУСОБАҚАЛАРГА ПИЛЛАПОЯ

Тошкент кўплаб халқаро турнирларга мезбонлик қилган. Теннис мухлислари дунёнинг энг кучли ракетка усталари Марат Сафин, Евгений Кафелников, Карлос Мойья каби юлдузлар ўйинидан баҳраманд бўлган. Шу боис бўлса керак, ўзбек теннис мухлисларининг диди анча баланд. Шу билан бирга юртимизда тенниснинг жадал ривожланишида ўша турнирларнинг ўрни катта бўлди. Айниқса, халқаро турнирларни мароқ билан кузатган болажонлар бу спорт турига ўзгача меҳр қўйдилар.

Ўзбек теннисчиларининг халқаро майдонлардаги зафарларида ҳам айнан ўша турнирлар пиллапоя вазифасини ўтаган. Бугун Ирода Тўлаганова, Оқгул Омонмуродова, Иванна Исроилова, Вадим Куценко, Олег Огородовлар халқаро мусобақаларда юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилмоқда. Хўш, бугун уларга муносиб ўринбосарлар тайёрлаш масаласи қандай? Ёшларимизнинг маҳоратларини оширишда борасида нима ишлар қилинмоқда? Эндигина теннис оламига кириб келаётган болакайлар учун қандай тадбирлар ўтказилмоқда?

Куни кеча Юнусобод туманида жойлашган «Учқун» спорт мажмуасида қарийб бир ҳафта давом этган «Кичкинтой- 2004» теннис мусобақалари ниҳоясига етди. Унда республикамизнинг турли вилоятларидан ҳамда Тошкент шаҳридан 6 ёшдан 10 ёшгача бўлган болажонлар қатнашдилар.

Турнир ташкилотчилари «Ўзфармсаноат» Давлат акциядорлик концерни, «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси, «Ўзбекэнерго» Давлат акциядорлик компанияси ҳамда Ўзбекистон ёқилғи энергетика, геология ва кимё саноати ходимлари касаба уюшма Марказий Қўмитаси вакиллари болажонларга олам-олам қувонч келтирувчи теннис байрамига ҳомийлик қилиб, хайрли ишга қўл урдилар.

Халқаро болаларни муҳофаза қилиш кунига ҳамда Меҳр ва мурувват йилига бағишлаб ўтказилган турнирда 66 нафар болажонлар кортга тушдилар. Бу болажонларнинг теннис ўйнай бошлаганига нари борса уч -тўрт йил бўлган, холос. Лекин уларнинг ҳаракатларида, шижоатида, интилишларида катта теннисчиларга хос хислатлар кўзга ташланади. Айниқса, турнирнинг энг кичик қатнашчиси Шамсия Тўхтаматованинг ҳаракатлари кўпчиликни қойил қолдирди. Унинг иштироки турнир ташкилотчилари томонидан муносиб тақдирланди. Шамсияга турнирнинг «Энг ёш иштирокчиси» га аталган велосипед туҳфа этилди. Ўғил болалар ичида энг кичиги Кирилл Колесниченко ҳам худди шундай совға билан сийланди.

Турнир сўнггида велосипедини зўр бериб ҳайдашга уринаётган Кириллни суҳбатга тортмоқчи бўлдик. Бироқ унинг ўрнига бувижониси жавоб берди.

-Криллнинг дадаси теннис бўйича мураббий. Шу боис у уч ёшидан бошлаб спортнинг ушбу тури билан мунтазам шуғулланиб келади. Бундай турнирлар болалар учун кони фойда. Фурсатдан фойдаланиб ташкилотчиларга ўз миннатдорчилигимни билдирмоқчиман,- дейди у.

Қизлар ўртасида кечган беллашувларда Алиса Огородова (Ўзбекистон терма жамоаси аъзоси Олег Огородовнинг қизи) га тенг келадиган рақиб топилмади. Алиса ўтган йили ҳам ғолибликни қўлга киритган эди. Иккинчи ўрин Сабина Шариповаға, кейинги ўрин эса Нигора Абдуллаевага насиб этди.

Ўғил болалар ўртасида Санжар Файзиев,- Максим Кан ҳамда Темур Ҳабибулинлар юқори ўринларни банд этдилар. Шунингдек, «Ғалабага бўлган иродаси учун» Зилола Шамсутдинова ва Михаил Есиповлар махсус совға билан мукофотланди.

Ҳар йили бўлгани каби пойтахтдаги ногиронлар уйига ташкилотчилар томонидан хайрия совғаси— компьютер тўплами ҳамда 250 минг сўм пул топширилди.

Абдулҳай ЮНУСОВ, «Ишонч» мухбири
Ғулом ХИДИРОВ олган суратлар

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши қошидаги Курортлар бошқармаси бошқарма бошлиғининг муовини Хайрулла Мақсумовга синглиси **Дилором НОСИРОВА** нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:

Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Риҳсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама ва эълонлар бўлими (3712) 56-85-79.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 21.30

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 035-рақам билан рўйхатга олинган.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Тиражи: 16355 Буюртма Г— 615 1 2 3 4 5